Latinsko-slovenski

slovarček

k

Latinski čitanki za IV. (in V.) gimnazijski razred.

Sestavil

prof. J. Košan.

V Ljubljani, 1912.

Založil L. Schwentner.

Latinsko-slovenski

slovarček

k

Latinski čitanki za IV. (in V.) gimnazijski razred.

Sestavil

prof. J. Košan.

V Ljubljani, 1912.

Založil L. Schwentner.

21139/2-II
UNIVERZA V MARIBORU UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR
Sf 1004/10799

Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Ab-dico 1. odreči se čemu; zavreči, pehniti od sebe
ab-eo, īre oditi; preiti, priti v (*in proverbium*)
ab-nego 1. utajiti, pridržati
ab-solvo 3. odrešiti; dovršiti, dodelati
abs-terreo 2. ostrašiti, odvrniti
abs-tineo 2. intr. = *se abstinere* ogibati se (*consuetudine*); odbiti, odkloniti kaj (*re* in *a re*)
ab-sum tantum a re tako malo mi je mar
ab-sūmo 3. tratiti, gubiti (*tempus*); uničiti: *incendio absumi* do tal pogoreti; pobrati, usmrtiti
ab-undo 1. abs. (pre)ostati, odveč biti
accēssus, us pristop, prihod, prihodišče
accidit sonus tubarum zazvene
acclāmātio, onis vzklik
ac-commodo 1. *animum alicui rei* ukvarjati se s čim
aciēs, ēī ostrina; oko, vid
acinus, ī (vinska) jagoda
acta, ōrum gl. *ago*
actio, ōnis vršitev; sodno postopanje, *quam actionem sequi* kako postopati.
actus, us 1. = *actio*; 2. (uradno) opravilo, (uradni) posel
ad k, pri; razen, mimo: *ad hoc* vrhutega
ad-do 3. dodati; pridobiti: *tantum gloriae* toliko povzdigniti
ad-dūco 3. privesti; pripomoči komu k čemu: *aliquem in fortunam*
ad-eo, īre iti kam ali h komu; kaj nase vzeti, lotiti se česa: *periculum* v nevarnost se staviti, prestati jo, *periculum memoriae* spomin v nevarnost pripraviti, *hereditatem* nastopiti.
ad-eo adv. dotle; tako zelo; *non adeo* ne baš, baš ne.
ad-equito 1. zraven jezditi
ad-hibeo 2. imeti pri čem, kazati: *modum honori* čast zmerno izkazovati
ad-hinnio 4. rezgetati pri kom
ad-huc adv. dozdaj še, še zdaj: *adhūc iuvenis* ko je še mlad (mož) bil
ad-imo 3. odvzeti; preprečiti, prepovedati
aditus, us dohod; sestanek, srečanje (*defugere*)
ad-mitto 3. pripustiti; pustiti koga k sebi ali pred sebe
admonitio, ōnis opomin; opozoritev, očitek
ad-moveo 2. primekniti; privesti, pripeljati; dati koga h komu ali k čemu (*alicui, alicui rei*); pren. privzeti, rabiti za kaj, izročiti komu kaj (*aliquem ad rem*)

ad-operio 4. pokriti, zastreti
ad-ōrno 1. okrasiti, ozaljšati; dobro založiti, obdariti s čim
adulterium (*adulter*), *ii* prešuštvo, *committere* prešuštvovati
aedifico 1. hišo staviti, graditi: *multa* (sc. *aedificia*) mnogo stavb dati graditi. — *aedificium*, *ii* poslopje, hiša, stavba; dvorec, pristava
aedīlitas, *ātis* dostojanstvo in uradna služba rimskega edila
Aeēta, *ae* kralj v Kolhidi
aegrē adv. jedva, nerad
aegrōto 1. bolan biti, bolehati
Aeniānes, *um* grški rod v južni Tesaliji
aequālis, *e* enak, enako priljuden
aequo 1. enačiti; *alicui* v isto vrsto staviti
aestas, *ātis* poletje, *per aestatem* poleti.
aestimo 1. ceniti; pren. prav ceniti, presoditi, izprevideti
aetas, *ātis* doba, čas, tudi čas vladanja (Eutr. IV); vek, rod; mladost; *ab aetate prima* od mladih nog
aevum, *i* večnost; čas življenja: *in omne aevum* na veke, ves čas svojega življenja, do smrti
af-ficio 3. prizadeti; *foederibus* koga prisiliti, da sklene pogodbe, *poenis* (tudi brez *poenis* Suet.) kazniti
af-flīgo 3. udariti na kaj; pren. v nesrečo pripraviti, pogubiti; *mores* pokvariti, izpriditi
ag-gravo 1. (*gravis*) shujšati
ag-gredior 3. napasti; preganjati, po zakonu postopati zoper koga; z inf.: začeti
ago 3. delati, opravljati: *triumphum* obhajati; pogajati se s kom; *actum est de re* konec je česa; čas prebiti, preživeti: *annum XII.* biti v 12. letu; pass. miniti; bivati, živeti kje: *Antiochiae*; intr. postopati, ravnati: *cum aliquo* (*aequo iure*); subst. *acta*, *orum* ukrepi, odredbe
Agrippa, *ae* 1. *M. Vipsanius* (63—12) zet cesarja Avgusta; 2. *Postumus* Avgustov vnuk, ki ga je dal Tiberij (14. po Kr.) umoriti. — *Agrippina*, *ae* mati cesarja Nerona; njen rojstni kraj se imenuje po njej *Colōnia Agrippīnēnsis* ali samo *Agrippīna* zd. Kolonija ob Renu.
Alba, *ae* mesto *Alba Longa*; adj. *Albānus* 3
Albānī, *ōrum* stanovniki azijske krajine Albanije blizu Hvalinskega morja
ālea, *ae* kocka; pren. kockanje, igra v kocke; adj. *āleātōrius* 3 za kockanje
aliēno 1. otujiti; *mentem* zmešati komu pamet, pass. zblazneti
altercātio, *ōnis* (*altercor*) prička nje, prepir
alternis (abl. pl. od *alternus*) adv. po vrsti, zaporedoma
Altinum, *i* mestece ob Jadranskem morju na Benečanskem
alvus, *i* f. trebuh
Amāzones, *um* f. (Ἀμαζόνες) bojevite žene ob reki Termodontu v Pontu (μαζός materine prsi)
ambio 4. hoditi okoli česa; s

prošnjami ali z dobrikanjem izkušati doseči. — *ambitio, ōnis* (obhod kandidatov, ki se osebno ponujajo za kako častno službo) pren. dobrikanje. — *ambitiōsus* 3 (ki si prizadeva pridobiti naklonjenost ljudstva) prilizljiv, ponižen. — *ambitus, us* prilizovanje, skrivne spletke

ambulo 1. hoditi; izprehajati se. — *ambulātio, ōnis* izprehod, izprehajališče

ā-mēns, entis blazen, besen, divji

amor, ōris ljubezen: *per amorem* iz ljubezni

amphitheātrum, i (ἀμφιθέατρον) amfiteater, podolgovato okroglo gledališče za bojne igre

amplus 3 širen, velik, močen (*sonus*)

am-puto 1. obrezati; 1. odsekati; 2. skrčiti, omejiti; 3. odtegniti, vzeti

Anartes, ium narod v Daciji ob Tisi

Androsthenes, is vojskovodja tesalske zaveze

an-fractus, us ovinek; krivina, zanožina

anim-adverto 3. *in aliquem* kazniti koga, tudi umoriti ga

an-nāvigo 1. prijadrati, pripeljati se kam (*quo*)

annōna, ae (*annus*) letni pridelek žita; 1. žito (zl. z ozirom na ceno); 2. pomanjkanje žita, draginja

an-noto 1. zapisati

ansa, ae 1. ročaj; 2. uho (pri podplatu opanka, v katero so vdevali jermen

ante-cēdo 3. naprej iti; prehiteti koga, prej priti nego drug

ante-eo, īre naprej iti: *vehiculo* naprej se voziti

ante-sīgnāni, ōrum (*signum*) ki so se pred zastavami bojevali, prvoboritelji, izbran oddelek 300 oboroženih mož, na potu vedno pripravljeni na boj (*expediti*)

Anthemusia, ae mesto in njegova okolica v Mezopotaniji

ānularius 3 prstanov; *Scalae anulariae* ulica (stopnice) izdelovateljev prstanov v Rimu

anus, ūs f. starka

anxius 3. (*ango*) boječ, mučen; natančen

aperio 4. odpreti, odpečatiti pismo

Apollōnius Calchēdonius, ii modroslovec iz mesteca Kalhedona v Bitiniji

apo-plēxis, is (ἀπόπληξις) mrtvoud, kap

ap-pellō 1. nagovarjati; terjati (zaradi dolga), opominjati; klicati, moliti (*deos*)

ap-pellātio, ōnis na-, ogovor, ime

ap-peto 3. hrepeneti po čem; *rem maxime* najrajši imeti (je njegova najljubša jed Suet.)

ap-plico 1. prisloniti, *navem* pristati k bregu

ap-probo 1. odobravati; do-, pokazati

apto 1. priravnati, urediti, postaviti

Arabes, um prebivalci arabskega poluotoka (pa tudi sirskih pustinj in južne Mezopotamije)

arceo 2. odvračati, zadržavati, zapirati

ardeo 2. goreti; *Africa ardet bello* v Afriki polje vojni plamen, razsaja vojna

arēna in *harēna*, *ae* pesek; s peskom posuto borišče v amfiteatru

argentārius, *ii* menjalec, bankir

argūmentum, *ī* vsebina, dokaz

ar-ripio 3. zgrabiti, naglo vzeti (v roke)

ars, *tis* spretnost, umetelnost; *arte* umetno

artus 3 tesen, trden; *artē* adv. tesno; iskreno

ā-scendo 3. iti na kaj; segati do neba (*caelum*)

a-scrībo 3. pri-, napisati na kaj (*alicui rei* ali *ad rem*)

asper 3 hrapav; težaven, žaljiv; (o osebah) trden, vztrajen, divji, okruten; (o podnebju) oster, mrzel

aspis, *idis* f. (ἀσπίς) gad, modras

assentor 1. prilizovati se, laskati se

assevērātio, *ōnis* resna trditev, zagotavljanje

assiduus 3 stalen: *assiduisimus* vsakdanji (*usus*). — *assiduē* adv. vztrajno, marljivo. — *assiduitas*, *ātis* pogostnost, pogostna ponovitev, število

assuētus 3 navajen; navaden, znan

as-sum alicui pomagati, zastopati, braniti

Astura, *ae* mestece in rečica v Laciju

ātrāmentum, *ī* (*ater*) črna tekočina, črn povlak

at-tero 3. otreti; upehati; part. pass. izpehan, onemogel

auctio, *ōnis* (*augeo*) javna dražba; *facere* po dražbi prodajati

auctor, *ōris* porok, zgodopisec, pisatelj; *sine auctore* brez (pisateljevega) imena, brezimen

audītōrium, *ii* poslušalnica; poslušalci

audītus, *us* 1. posluh, 2. govorjenje, prazna govorica

augeo 2. množiti (število), večati, jačiti: *fiscum* polniti; 1. z-, povišati: *pretium* višjo kupno ceno plačati, *honoribus* povzdigniti koga na častno mesto; pass. množiti se, rasti; 2. pretirati.

Augustus 1. priimek Oktavijanov = presvetli cesar, cesarsko veličanstvo; 2. adj. Avgustov, cesarski

aurīga, *ae* voznik; (tekmovalni) dirkalec

ausculto 1. pazljivo poslušati

austēritas, *ātis* trpkost, resnoba, temačnost

autographus 3 svojeročno pisan

avārē adv. lakomno, iz lakomnosti

ā-vehō 3. odpeljati; pass. odpluti, odjadrati

Avernus (*lacus*), *i* majhno vulkansko jezero v Kampaniji

avia, *ae* babica

avunculus, *i* (*avus*) ujec; *maior* praujec, stari stric.

Barbaria, *ae* barbarska dežela; pren. barbari, divjaki; sirovost, neotesanost

basilica, *ae* (βασιλικὴ στοά) bazi-

lika, krasno javno poslopje s stebrskimi dvoranami ali hodniki za trgovski promet in sodne obravnave

bellicus 3 vojen; *res bellicae* vojni, junaški čini

bene-ficium, ii dobro delo, zasluga. — *beneficiārius* (*miles*), *ii* (vojak, ki mu ni bilo treba opravljati vsakdanjih del prostakov) poddesetnik

Beneventum, i mesto v Samniju

benīgnus 3 dobrohoten, dobrotljiv, prijazen, ljubezniv. — *benīgnitas, ātis* dobrohotnost, dobrotljivost, darežljivost

bibliothēca, ae (βιβλιοθήκη) knjižnica

bi-fariam adv. po dvoje (tudi z adj. dvojen)

bi-fer 3 (drevo) ki dvakrat na leto rodi, (sad) ki dvakrat na leto zori

bi-rēmis (*navis*) dvoveslača

blanditia, ae laskanje, dobrikanje; pl. laskave besede

Bonōnia, ae starodavno mesto v cispadanski Galiji (zd. Bologna); stanovniki *Bonōniēnses, ium*

Bosporāni, ōrum (*Bosphorani*) narod na obalah Cimerskega Bospora

Bovīllae, arum mestece v Laciju ob Apijevi cesti

būbulus 3 (bos) goveji, volovji, kravji

bucca, ae polna čeljust; založaj.

Cado 3. pasti; propasti (*regnum*); *non cadit in aliquem* ne pristaja, ni moči prisojati komu

caelia (*celia*), *ae* pšenično pivo pri Špancih

Caesar 1. *C. Iulius*; 2. njegov nečak *C. Iulius Octavianus*. Za njim so sprejeli vsi rimski cesarji ime *Caesar* in so zvali tako tudi svoje sinove, zl. prestolonaslednike

calamistrum (*calamister*), *i* žigalo za kodranje las; pren. umetničenje v besedah ali v pisavi, izprelepotičena pisava

calceo (*calx* peta) 1. obuti. — *calceus, i* črevelj, nizki škorenj. — *calceāmentum, i* obuvalo, obutel

caleo 2. goreti za kaj (*re*); *studio alicuius rei* strastno vnet biti, se zanimati. — *cale-facio* 3. o-, razgrevati

caligātus 3 (*caliga* nizki škorenj vojaka prostaka) obut kakor prostak; *caligāti* (*milites*) prostaki

calix, icis m. kupa, čaša

calumnior 1. brez vzroka grajati, sumničiti

canis, is 1. pes; 2. pes pri kockanju gl. *talus*

cano 3. prepevati; *classicum* znamenje dati

captus, ūs (*capio*) lov, ulovek

capulus, i (*capio*) roča, ročaj, držaj

carmen, inis pesen, popevka; molitev; pl. petje

Carnuntum, i staro mesto ob Donavi blizu Požuna, stalno taborišče 14. legije

castē adv. (*castus*) čisto, nesebično; spoštljivo

caurus in *chōrus* (*cōrus*), *i* severozahodni veter
causa, ae vzrok, reč; pravda: *causam dicere* pred sodniki se zagovarjati, tožen biti radi česa (*alicuius rei*); korist, stranka (*optimatium*)
caveo 2. varovati se; (po)skrbeti (tudi z *ut*); ukreniti, ukazati
cavillor 1. nagajati komu; posmehovati se čemu, grajati
cavō 1. izvotliti, izkopati jamo ali kotlino (za jezero)
cēdo 3. stopati; *in aliquid* prevreči se, izpremeniti se v; odstopiti, prepustiti; prednost dajati komu
cella, ae 1. celica, sobica; 2. shramba; 3. kapelica v svetišču (kjer je stal božji kip)
cēna, ae obed; *inter cenam* med obedom, pri mizi
cēnāculum, i (*cena*) obednica (v gornjem nadstropju); 1. gornje nadstropje; 2. hišica ali (podstrešno) stanovanje ubožcev
cervīces um f. tilnik, vrat
cēsso 1. obotavljati se, za-, izostajati
cēterum adv. sicer pa, vendar
Chaerōnēnsis, e iz Keroneje, mesta v Beotiji
chīrographum, i (χειρόγραφον) lastnoročna pisava, rokopis
chorus, i zbor, kolo, truma
cibus, i jed: *cibi minimi esse* prav malo jesti; kosilo
Cilicia, ae krajina v Mali Aziji; adj. *Ciliciēnsis, e*
cingulum, i pas; konjski podpas
circā gl. *circum*
Circēi, orum obmorsko mesto v južnem Laciju
circēnses, ium (*ludi*) *m.* igre v cirkusu, zl. dirka
circum 1. adv. okrog, okoli, blizu, na obeh straneh; 2. praep. c. acc. *a*) okrog, okoli, *b*) blizu, *c*) pri, na, po
circum-ago 3. okoli goniti; izpreobrniti
circum-dūco 3. okoli peljati; z lokasto ali kljukasto črto zvezati
circum-eo, īre okoli hoditi, obhoditi, obiskati
circumiectus 3 (*circumicio*) okoli zasajen, okolišnji (*silva*)
circum-spicio 3. okrog gledati; skrbeti, brigati se za kaj (*rem*)
citātus 3 (*citare*) pospešen; *equo citato* skokoma, v skok jezde, *citato agmine* nagloma
citrā praep. c. acc. tostran; brez, razen
clārēsco 3. zasloveti, prosluti
clārus 3 jasen, glasen: *clara voce* ali *clarē* glasno; imeniten, veljaven, odličen. — *clāritas, ātis* svetlost lesk; slava
clāssicum (*signum*), *i* bojno znamenje s trobento ali rogom
clausula (*claudo*), *ae* zaključek, končni stavek
clāvus, i žrebelj; škrlatni obrob na prednji strani tunike
co-erceō 2. brzdati, zavirati (*incursiones*), ubraniti, preprečiti; kazniti
coetus, us (*co-itus*) snidenje, shod; družba, krog; občevanje
cōgnitio, onis spoznavanje; sodna preiskava, sodna obravnava

cōgnōsco 3. spoznavati: *cognovisse* poznati, vedeti; opazovati, izkušati: *ab aliquo* učiti se; zvedeti, slišati (*ex* ali *ab aliquo de re*)

col-lābor 3. zrušiti se, podreti se

collēctāneus 3 (*colligo*) zbran, *dicta* (reki)

collēgium, ii sodruštvo, zbor, kolegij

col-loco 1. postaviti; sedež odkazati, posaditi (*subsellio*)

colo 3. obdelovati; bivati, stanovati v (*urbem, Aegyptum*); izvrševati, izobraževati, negovati. — *cultus* 3 omikan, oblažen

comes, itis (*com, ire*) m. in f. spremljevalec (spremljevalka); udeležitelj, sodeležnik (*victoriae*)

comitātus, us spremstvo; *comitatu alicuius* v družbi s kom, s kom vred

comitium, ii (*com-ire*) taborišče, zborišče (za narodne shode) med kurijo in rimskim forom; pl. shod, zbor (za volitev), volitev: *proximis comitiis* pri zadnji ali prihodnji volitvi

commissio, ōnis predstava; 1. tekma; 2. poveličevalni, sijajni govor (sestavljen za učeno tekmo)

commodum, i udobnost; dobrota, predpravica

commodē adv. ugodno, dobro, spretno

com-moveo 2. vneti, povzročiti, začeti: *bellum*

com-mūnis, e skupen; o osebah: vljuden, prijazen, ponižen (*erga omnes*)

cōmo 3. ravnati, (po)česati

cōmoedia, ae (κωμῳδία) veseloigra, komedija

com-paro 1. pridobiti si, kupiti

com-pello 3. segnati; *eo necessitatis* v tako zadrego, stisko pripraviti, prisiliti, primorati k čemu: *ad necem* da se usmrti

com-peto 3. strinjati se, ujemati se, primeren biti

com-pōno 3. sestaviti; vojake razvrstiti: *insidias* svoje ljudi porazstaviti v zasedo

com-prehendo 3. zgrabiti; *comprehendi pestilentia* zboleti za kugo

com-probo 1. odobriti, hvaliti

con-certo 1. močno se prepirati s kom

con-cīdo 3. posekati; prerezati, prekopati: *fossas* prekope delati

con-cipio 3. sprejeti; pass. nastati, obveljati

Concordia, ae mestece ob Jadranskem morju na Benečanskem

con-curro 3. vkup vreti; prodirati, hiteti kam; o vojskah: udariti se, spopasti se. — *concursus, ūs* stekanje; vrvenje; rabuka

con-dicio, ōnis pogodba; ženitna pogodba, možitev; concr. ženin (Suet.); določba, odredba; lega kraja (*regionum*)

cōnfector, ōris 1. izvrševalec; 2. uničevalec, pobijalec

cōn-fero, ferre znašati: *se conferre ad aliquem* pridružiti se

komu, stopiti na njegovo stran; *plura alicui rei* bolj pospeševati kaj; *in se* na se vzeti, prevzeti (*tutelam*)

cōnflīcto 1. (*confligo*) zbijati; o nevihti: zateti, nadlegovati

cōn-flo 1. spihati; stopiti, raztopiti

cōngressus, ūs snidenje; občevanje, družba

con-icio 3. (*cōicio*) metati; *gladium* pehniti koga z mečem, zasaditi ga komu v kaj

cō-nīveo 2. oči zatisniti, izpregledati, prizanašati

con-queror 3. pritoževati se, obžalovati

cōn-saucio 1. težko raniti

cōnscius 3 sovedoč; *male* slabo vest imeti. — *conscia, ae* zaupnica, povrnica

cōn-secro 1. *aliquem* za boga proglasiti, po božje častiti

cōn-sentio 4. složen, edin biti; dogovoriti se, zmeniti se. — *cōnsēnsus, us* soglasnost, složnost; sporazum, dogovor

cōn-sequor 3. doseči: *ultionem* maščevati se

cōn-sto 1. trdno stati; biti iz česa (*ex re,* redko *re*): *auro*

cōnsulāris, is bivši konzul; *legatus* cesarski namestnik (konzularskega dostojanstva v provinciji)

cōnsultātio, ōnis posvetovanje; po-, vprašanje (za svet)

contāgio, ōnis (*contingo*) dotikanje; pren. udeležba; okuženje, kuga

con-tineo 2. vkup držati, obdržati, ohraniti: *disciplinam*; obsegati, zavzemati, imeti; *contineri* (*loco*) zaprt biti, ostati

contingēns, entis (*contingo*) sosednji, bližnji

continuo 1. (*continuus*) zvezati; ne prenehati s čim; pass. neprenehoma trajati; neprenehoma opravljati službo, obdržati jo, dalje uradovati

cōntio, ōnis (*convenire*) shod, skupščina; *pro contione* pred zbranim ljudstvom. — *cōntiōnor* 1. v skupščini ali javno govoriti

contrā-dīco 3. u-, odgovarjati

con-tubernium, ii (*taberna*) skupno življenje v istem šatoru; pajdaštvo, prijateljsko občevanje, iskreno prijateljstvo

cō-nūbium ii (*con-nubo*) zakon, *inire* zakonsko zvezo skleniti

conveniēns, entis (s comp. in sup.) skladen, primeren, prikladen

con-verto 3. obrniti: *animum* pozornost na kaj; pass. obrniti se: *ad* (*in*) *aliquem* proti komu, *converti ad ultimam rabiem* iskati pomoči v (pri) čem, *ad arma* zgrabiti za orožje

con-vīcium, ii glasen krik, psovka

convīvium, ii gostija, pojedina, obed; obedna družba, gosti

co-opto 1. (v dopolnitev) izvoliti

cōpia, ae bogata zaloga; pren. zaloga živeža, jestvina, živež; (o osebah) množica ljudi

cōram 1. adv. v obraz; očitno; vpričo ljudi; 2. praep. c. abl. vpričo, pred

Corduba, ae mesto v južni Špa-

niji, zdaj Cordova; adj. *Cordubēnsis, e*

Corinthiārius, ii izdelovatelj posodja in orodja iz korintske medi, médar

cor-rigo 3. uravnati, popraviti; ozdraviti

cor-ripio 3. zgrabiti; zmerjati, oštevati

cortīna, ae kotel, zl. kotlast trinožnik Apolonov, spl. trinožnik (kot posvetilni dar)

Cous, i f. otok — *Cous, ī* prebivalec otoka Koja ob Karijski obali

crēpida, ae (κρηπίς) podplat, opanek

crīminor 1. obdolževati, očitati, obrekovati

cruciātus, ūs mučenje, trpljenje

crystallīnus 3 (κρύσταλλος) iz kristalnega stekla, kristalen

Ctēsiphōn, ōntis f. asirsko mesto na levem bregu Tigrida

cubiculum, i soba (z blazinjakom), spalnica, stanica

cubo 1. ležati, spati

cucumis, meris (*mis*) m. kumara

culmen, inis 1. vrh gore; 2. sleme strehe, streha

cultus, us (*colo*) 1. udobno življenje; 2. lišp, nakit, lepotičje; krasota, sijajnost

cūnctor 1. obotavljati se, ne moči se odločiti: *non cunctor, quin* (tudi z inf.). — *cūnctātio, ōnis* omahovanje: *cunctationem meam regis* kadar omahujem, sem neodločen, me vodiš

cuneus, i 1. klinasti bojni red; 2. v klinastem bojnem redu razvrščeno bojno krdelo

cupīdo, inis poželjenje, hrepenenje. — *cupidus* 3 pohlepen, strasten. — *cupidē* adv. strastno; marno, skrbno

cūra, ae skrb, briga, prizadevnost; oskrbovanje: *rei publicae* državna služba ali uprava

cūria, ae 1. senatska zbornica, kurija; 2. senatski zbor. — *cūriātus* 3 kurijski: *lex curiata* sklenjen v kurijskih komicijih

cūriōsus 3 (*curo*) skrben, radoveden; subst. (za rimsk. cesarjev) poizvedovalec, vohun

cursor, ōris (*curro*) tekmovalni tekalec, brzotek

curūlis, e (*currus*) vozni: *triumphus* na (zmagoslavnem) vozu (opp. *ovans*) 2. kurulski: *sella*

cūstōdiā, ae straženje: *pecoris* pasenje, pašnja

cūstōdio 4. stražiti, 1. (ob)varovati koga česa (*re*); 2. koga ujetega imeti, ječiti; 3. držati se česa, ravnati se po čem (*rem*)

Dardani, orum narod v Gorenji Meziji, v današnji Srbiji

dēbeo 2. dolžan biti, morati: *stipendia* (opravljati)

decem-peda, ae f. (*pes*) 10 črevljev dolga merska palica

dē-cerno 3. odločiti; prisoditi, posvetiti: *templa*

decimānus (*decumanus*), *i* vojak 10. legije

decimo (*decumo*) 1. vsakega desetega vojaka s smrtjo kazniti, decimirati

decōrus 3 dostojen, spodoben, nraven

decuria, ae (*decem*) oddelek 10 oseb; deseterica, dekurija; stanovski oddelek n. pr. sodnikov, državnih služabnikov, nižjih mestnih uradnikov. — *decurio, ōnis* poveljnik konjiški dekuriji; (v municipijih in kolonijah) mestni ali občinski svetnik, starejšina

dē-curro 3. teči s (gen.); *ad aliquem* zateči se k, iskati zavetja pri; (o vodi) odtekati, izlivati se

dē-dico 1. posvetiti, bogovom na čast postaviti

dēditio, ōnis predaja, izročitev

dē-fero, ferre zanesti; v razsodbo predložiti, prepustiti komu: *controversias ad aliquem*; ovaditi, tožiti: *ad aliquem*

dē-ficio 3. intr. slabeti, pešati (*re*), pojemati; preminiti, umreti; trans. *deficior re* nedostaja mi česa

dē-fīniō 4. omejevati, določevati, podeljevati

dē-icio 3. sneti, vreči s (gen.)

dein-ceps adv. po vrsti; zanaprej, pozneje

dē-lēgo 1. odposlati; odkazati, izročiti

dē-lībo 1. betvico kake reči vzeti

dēlicātus 3 slasten; razkošen, gizdav

Delphi, ōrum 1. mesto, 2. prebivalci

dēlūbrum, i svetišče

dē-mereor in *dēmereo* 2. zasluge si pridobiti za koga, prikupiti se komu (*aliquem*)

dēminūtio, ōnis pomanjšanje, pešanje: *mentis* slaboumnost, blaznost

dēmo 3. vzeti s (gen.); *capillum* (o)striči

dēmum adv. šele; le

dēnūntiātio, ōnis naznanilo, ovadba

dē-plōro 1. objokovati; zl. opustiti, odpovedati se, obupati nad čim

dē-pōno 3. postaviti na tla; na varno spraviti, shraniti: *depositum, i* hranilo, t. j. komu v hrambo izročeno blago; odložiti: *arma*; opustiti: *arma* = *bellum*

dē-portō 1. odnesti; nositi; (domu) s seboj prinesti: *triumphum*

dē-precor 1. s prošnjami odvrniti hoteti: *genu nixus dictaturam* kleče proseč se braniti česa. — *dēprecātio, onis* prošnja za odpuščenje; *habere pro aliquo* prositi za koga

dē-prehendo (*dēprēndo*) 3. odvzeti; razkriti, izdati: *fraudem*

dē-scrībo 3. narisati, opisati

dē-sīdero 1. zaželeti, zahtevati; pogrešati, izgubiti. — *dēsīderium, ii* želja, zahteva, prošnja

dē-sīgno 1. zaznamenovati; proglasiti, izvoliti (*consulem*)

dē-sino 3. intr. nehati: *desisse* (*esse*) ne več biti; trans. opustiti, razdreti

dē-sōlātus 3 (*solus*) osamel, za-, opuščen

dē-spicio 3. zaničljivo gledati na koga ali kaj, zaničljivo govoriti o čem

dē-stino 1. pritrditi, skleniti, odločiti se: *mortem* umreti

dē-sum, esse ne pomagati (*alicui*); odtegovati se, zaostajati

dē-sūmo 3. odbrati; *sibi* na se vzeti

dē-tego 3. odkriti: *capite detecto* raz-, gologlav; pass. oprostiti se, iznebiti se česa (*re*)

dē-tendo 3. odpeti; podreti

dē-tergeo 2. obrisati, očistiti, iztrebiti

dē-terreo 2. ostrašiti; odvrniti, preprečiti (*ne*); braniti komu kaj

dē-tēstor 1. komu kaj hudega želeti, zaničevati

dē-traho 3. odtegniti, vzeti, odpraviti pri čem: *alicui rem*

dē-vincio 4. trdno zvezati; pren. objeti (*somno*)

dē-volo 1. zleteti s česa, teči

dexter, (e)ra, (e)rum desen; comp. *dexterior* bolj na desni strani, desen

dialogus, i (*διάλογος*) dvogovor, pogovor

dīco 3. govoriti (moliti), pevati

dif-fluo 3. razlivati se, raztekati se

dīgnātio, ōnis (*dignor*) čislanje, priznanje

dīgnus 3 vreden: *cognitū* (ogleda); adv. *dīgnē* po zaslugi, primerno

dīlātio, ōnis (*differo*) odlaganje, odlog; čas

dīligens, entis maren, skrben: *diligentem esse ad* skrbeti, brigati se za kaj; natančen, vesten

dī-mitto 3. razpustiti; slovo dati komu, odpustiti od vojaščine, dati odpustnico, razpustiti vojake; ustaviti, nehati: *convivium* končati

dis-cepto 1. razpravljati, razgovarjati se, pričkati se

discīnctus 3 (*discingo*) neopasan, brez pasa

disciplīna, ae nauk, veda, znanost; omika

dispēnsātor, ōris (*dispenso* razdeljevati) hišni oskrbnik

dī-spicio 3. oči odpreti, razločno videti, pregledati

dispositio, ōnis (premišljena) razvrstitev, razpostavljanje

dis-sero 3. govoriti (kvasiti)

di-stinguo 3. različno ali pestro barvati; ločiti, razdeliti

dis-traho 3. razvleči, ločiti: *auctione distrahere* po dražbi kos za kosom prodajati; razširiti, razprostreti

diurnus 3 dnevni, podnevni: *actus, commentarii* dnevni zapiski, dnevnik

dī-versus 3 na nasprotno stran obrnjen, nasproten: *partes*; subst. *e diverso* na nasprotni strani, nasproti pak

dīvīnus 3 božanski, božji. — *dīvīno* 1. vedeževati; slutiti, uganiti

dī-vortium, ii (*dis, verto*) ločitev, razporoka: *facere cum uxore* ločiti se od žene

dō 1. dajati, nuditi, podeliti; pren. povzročiti, vzbuditi, narediti: *admirationem, victoriam facilem*

doctrīna, ae uk, nauk; učna stroka, posamezna veda ali umetnost

domesticus 3 domač; subst. *domestici, ōrum* domači, domačini, družina, posli; domovinski, naroden: *gloria* slava svojega naroda.

Domitiānus, T. Flavius, rimski cesar (81—96 po Kr.)

dōno 1. darovati: *veniā* pomilostiti. — *dōnātio, ōnis* darilo, dar

Drūsiānus 3 Druzijev: *caedes* umor M. Livija Druza, strastnega demokrata (l. 91 pr. Kr.)

dūco 3. vleči, potegniti (*lineam*); peljati na morišče (sc. *ad supplicium*), usmrtiti; voditi, prirediti: *funus ducitur* se pomika skozi (*portā*); izvajati: *originem* izhajati iz kakega rodu, biti kakega rodu

dulcis, e sladek, ljubek, prijeten. — *dulcēdo, inis* sladkost; poželjenje: *praedae* ropaželjnost

dūracinus 3 trdolup, s trdimi jagodami ali lupinami

dūrus 3 trden, vztrajen, krepek. — *dūro* 1. intr. vztrajati, ostati.

Ecquid adv. interr. ali kaj? mar?

ē-do 3. izdati, na svetlo dati, objaviti: *in vulgus*; pren. od sebe dati: *clamorem* krik zagnati; prirejevati igre: *ludos, munera*; part. *editus* 3 vzvišen, visok; subst. *editum, i* = *locus editus* višina

ē-domo 1. ukrotiti, užugati, premagati

ef-fero, ferre nesti iz, odnesti; *efferor re* prevzame me kaj, dam se zapeljati; povzdigovati, poveličevati

ef-ficio 3. izvršiti, storiti; *efficitur, ut* zgodi se, da

ef-figies, ēi podoba, obraz, postava

ef-fugio 3. uiti: *visum* se ne videti

ef-fundo 3. iz-, razliti; pren. *in lacrimas* utopiti; part. adv. *effūsē* črez mero, z razkošno potrato

ē-gredior 3. trans. prestopiti, prekoračiti

ēlegantia, ae izbranost, ličnost, izbran okus

elementum, i prvina; pl. začetna vodila pri čitanju in pisanju, pismenke, abceda

ē-mendo 1. popravljati; part. adv. *emendate* brez pogreška, pravilno. — *ēmendātio, ōnis* poprava, popravek

ē-mineo 2. moleti iz česa; vzvišen, vzbočen biti: *digiti*

emō 3. kupovati. — *emptiō, ōnis* kup. — *emptor, ōris* kupec

enim 1. adv. seveda, kajpada, sicer; 2. (veznik) zakaj, namreč

ē-numero 1. prešteti, preračuniti; po vrsti našteti

eō-dem adv. prav tja: *eodem loci* = *eodem loco*

epigramma, atis n. (ἐπίγραμμα) napis, puščica

ērudītus 3 olikan, izobražen, učen. — *ērudītio, ōnis* izobraženost, znanje, učenost

essedum, i 1. keltovski dvokolesni bojni voz; 2. rimski potni voz

ē-vigilo 1. bedeti; zbuditi se, zdramiti se
ē-volvo 3. izvaliti; knjigo odpreti, čitati
exactor, ōris (*exigo*) izvrševalec, varih
ex-aestuo 1. izkipeti; iz-, razlivati se; goreti, žareti
ex-candēsco 3. zažareti, (raz)vneti se, vnet biti za kaj
exceptio, ōnis (*excipio*) izjema: *sine ulla exceptione* brez ugovora, *victoria* brezpogojna
ex-cerpo 3. (*carpo*) posneti iz, izpisati
ex-cito 1. s-, odpoditi; vzbuditi; vznemiriti, presenetiti; povzročiti; dvigniti, povišati: *claritatem*
ex-clūdo 3. izključiti; zadržati, zapreti, zajeziti (*Nilum*)
ex-cōgito 1. izmisliti, izumeti, iznajti
ex-colo 3. obdelovati, olepšati, ozaljšati
excubiae, arum čuvanje, straža (tudi požarna)
ex-cutio 3. izbiti: *oculum*; pren. preiskovati (*causam*)
exemplum, i posnemanja vreden zgled, vzor; ravnanje, pravilo
ex-eo, ire iz-, vz-, prihajati (iz morja)
ex-erceo 2. vaditi, vežbati, uriti se v čem: *artem,* (*in*) *re*; marljivo se pečati s čim, izvrševati: *rem*; obdelovati: *agrum*
ex-haurio 4. izčrpati, izprazniti (*aerarium*): *viris exhaustus* brezljuden
ex-hibeo 2. podati, pokazati, javno predstavljati, igrati
ex-horrēsco 3. zgroziti se nad čim (*aliquid*)
ex-igo 3. izgnati; (iz)tirjati, zahtevati; meriti, presojati: *ad rem*; izvršiti: *poenam* kazniti
ex-īstimo 1. ceniti: *pluris* više cenim, več mi je do tega
exitiābilis in *exitiālis, e* (*exitium*) pogubonosen, poguben
exitus, ūs izhod, izbeg, rešitev; konec, smrt
ex-olēsco 3. vzrasti; izginjati, minevati
ex-ōrdior 4. začeti kaj, lotiti se česa (*rem*)
ex-ōro 1. s prošnjami omečiti. — *exōrābilis, e* ki se da preprositi, omečljiv, prizanesljiv: *in aliquem*
expedītē adv. gladko
ex-perior 4. izkušati, po izkušnji vedeti
ex-pio 1. poravnati, pokoriti se, maščevati se za kaj
exprobrātio, ōnis očitanje, očitek
ex-sequor 3. spremiti, preganjati, kazniti (*delicta*)
ex-stinguo 3. ugasiti; uničiti, izgubiti
ex-sūgo 3. izsesati
extemporālis, e brez priprave, na mestu (govoriti)
ex-torqueo 2. izviti, izsiliti, po sili vzeti
ex-torris e (*terra*) iz dežele pregnan, ubežen: *fugere* ubežen priklatiti se kam, *extorrem agere* pregnati
extrā praep. c. acc. izven, razen, brez: *extra ordinem* izredno, neobično
ex-turbo 1. izpoditi, pregnati iz

ex-uo 3. sleči; pregnati: *castris* iz tabora

Fābulātor, ōris (fabula) pripovedovalec (kratkočasnih dogodbic)

facio 3. storiti, izvršiti: *ludos* prirediti. — *facilis, e* lahek; pren. priljuden, prijazen; adv. *facile* lahko, brez pomisleka, rad

fācundus 3. (*fari*) zgovoren: *sermone* gladko govoriti

fallo 3. varati; ne držati: *fidem* prelomiti. — *falsus* 3 neresničen: *non falsum esse* uresničiti se

familiāritas, ātis prijateljsko občevanje, prijateljstvo s kom (*alicuius*)

fāmōsus 3 sramotilen

fāsti, orum sodni dnevi; koledar, letnik

fāstīgium, ii vzdig; višina, vrh; čelo (poslopja), zl. pročelje svetišča s 3 zobci (kronišče); visoka čast, stopnja, dostojanstvo: *imperii*

fateor 2. izpovedati, priznati (resnico)

fauces, ium f. goltanec, grlo, vrat

faustus 3 srečen, blagonosen

fēcundus 3 rodoviten

fēlīcitas, ātis sreča, blaženost; pl. srečen uspeh

fēminālia, ium (prim. *femur*) obveza, povoj na stegnih, kratke hlače, ki so segale do kolen

ferax, ācis (*fero*) plodonosen; obilen, bogat: *alimentorum*

ferīnus 3 (*fera*) od zverjadi, divjačine

fero, ferre nositi: *cognomen* imeti; vzdržati: *impetum* v bran se staviti, braniti se

ferox, ōcis divji, drzen, ošaben

fessus 3 utrujen, truden; sit česa (*re*)

fēstus 3 prazničen: *dies* praznik, *festos habere* obhajati

fīcus, i in *ūs* smokva

fides, ēi vera, prepričanje o čem (*alicuius rei*); vestnost, poštenost: *cum fide* vestno, pošteno; zvestoba, prisega

fīdens, entis (*fīdo*) poln zaupanja

fīgo 3. natekniti: *hasta* na sulico

fīnio 4. končati; *se* usmrtiti se

fīrmus 3 trden, krepek: *firmum esse valetudine* okrevati

fiscus, i državni zaklad; (za rimskih cesarjev) cesarska zasebna blagajnica

flāgitātio, ōnis silno zahtevanje

flāgitium, ii sramotni čin, pregreha, zločin

flagro 1. goreti; pren. razdražen, razjarjen biti radi česa (*re*), *invidia* silno sovražiti koga

flecto 3. skloniti; omečiti, geniti

flōridus 3 (*floreo*) cvetličnat; živ, svetel

foculus, i (*focus*) malo ognjišče, žerjavnica

forāmen, inis luknja, rupa, zijavka

forēnsia, ium (*forum*) uradna obleka

foris adv. zunaj, ne doma, zunaj dežele, pri tujih ljudeh

fōrmo 1. obraziti; pren. sestaviti, spisati. — *fōrmula, ae* podobica; pravilo (*scribendi*)

fortūna, ae usoda; sreča; srečen položaj, življenje, stan, rod. — *fortūnātus* 3 srečen: *aliquem fortunatum reddere* osrečiti, oblagodariti

forus, i plošča; igralna deska

fossa, ae (*fodio*) jarek, rov, prekop

foveo 2. ogrevati; pospeševati, podpirati

frango 3. (z)lomiti: *crus*

fraus, dis prevara, goljufija, zvijača, hudoben namen, lokav naklep: *fraus insidiarum* zalazen, zaseden napad; škoda, kvar

frequens, entis mnogoštevilen, mnogoobiskan, v velikem številu zbran, živahen. — *frequentia, ae* jako dobro obiskan shod, mnogobrojen obisk, velika množica ljudi

frīgus, oris mraz, zima; pl. hud mraz, mrzlo podnebje; pren. hladnost, nemilost

Fronto, ōnis, Cornelius rimski govornik

frūstrā adv. zaman, brez uspeha, brez vzroka

fugitīvus 3 ubežen (*servus*); subst. ubežnik, begun

fugo 1. v beg pognati, pregnati

fulcio 4. opirati; pass. opirati se na kaj (*rē*)

fulgur, uris (*fulgeo*) 1. bliskavica; 2. = *fulmen, inis* blisk, strela

Fulvia, ae zakleta Ciceronova sovražnica, omožena najprej s P. Klodijem, naposled s triumvirom Antonijem

fundo 3. zlivati; širiti: *fundi* širiti se; *fusus* 3 širok, ohlapen

fūror, ōris (*furo*) besnost, ljutost: *civiles furores* divjanje med državljani; proroško navdušenje, zamaknjenje; *in furorem vertere* zamakniti

furiōsus 3 besen, blazen

fūror 1. (*fur*) krasti. — *fūrtum, i* tatvina: *committere* krasti

Genero 1. roditi, ustvariti

geronticōs (γεροντικῶς) adv. kakor se spodobi starcem

gīgno 3. roditi, ustvariti: *ex ea Hippolytum* ona mu je rodila Hipolita; part. *genitus* rojen: *Fulviā* sin, *Marte* hči Martova

Gracchānus 3 grakhovski, Grakhov: *caedes*

grandis, e velik: *natu* prileten, postaren

grando, inis toča

grassor 1. (*gradior*) korakati; razsajati, divjati. — *grassātor, ōris* klatež, ropar

grātia, ae ljubkost; naklonjenost, milost: *facere alicuius rei* milost izkazati, *iuris iurandi* odvezati koga prisege. — *grātus* 3 všeč, ljub, drag; hvaležen: *voluntas* hvaležnost

grātuītus 3 (*gratis*) brezplačen, zastonj

gravis, e težek, velik, hud, nevaren (*bellum*); strog. — *gravor* 1. obložen biti, *rem* ne marati

gūsto 1. pokušati, uživati (nekaj malega)

gymnicus 3 (γυμνικός) gimnastičen, telovadski

Habilis, e pripraven, dober za kaj (*alicui rei*)
haesito 1. (*haereo*) obtičavati, omahovati, v zadregi biti
hēros, ōis (ἥρως) polubog
hetaeria, ae (ἑταιρία) bratovščina, tajna zveza, skrivni shod
hexameter 3 šesterostopen: *versus* šestomer
Hibērī, ōrum narod, bivajoč na južni strani Kavkaza
historia, ae (ἱστορία) povest; zgodovina, č. pl. zgodovinsko delo, zgodovinski spis, zgodovinska povest
histrio, ōnis gledališki igralec
honestus 3 častit, pošten, plemenit: *loco honesto* ali *honestē natus* plemenitega rodu
honor in *honos, ōris* čast, slava: *verborum* častilni izrazi (besede), proslava. — *honōrificus* 3 časten, spoštljiv. — *honōro* 1. (po)častiti, odlikovati, proslavljati, poveličevati
hortātio, ōnis in *hortātus, ūs* izpodbuda, bodrilo; opominjanje, poziv
Hortēnsius, Q. Hortalus (114 do 50) sloveč rimski govornik. — *Hortēnsiānus* 3 Hortenzijev
hūmānus 3 človeški; omikan; priljuden, prijazen

Iactus, ūs (*iacio*) metanje, streljanje
iam že; *iam etiam* še celo
Iānus, i (*ianua*) 1. staroitalski bog; 2. malo Janovo svetišče v Rimu; 3. obokano prehodišče, obokana veža (s stebri in 4 vrati)
ico 3. zadeti: *sanguine*; udariti, raniti
iēiūnium, ii post
ī-gnārus 3 nevešč, neizveden, neizkušen (*alicuius rei*)
ī-gnōbilis, e neznan; neplemenit, nizkega stanu
ī-gnōminia, ae (*in, nomen*) nečast, sramota, pl. zasramovanje
īgnōrātio, ōnis nevednost, neznanje
il-līdo 3. udarjati: *caput* z glavo butati v kaj (*alicui rei*)
imāgo, inis (prim. *imitor*) podoba, slika, obraz. — *imāguncula, ae* podobica
im-buo 3. namočiti; pren. uvesti v kaj, na-, privaditi koga česa (*ad rem, re*); part. *imbūtus* 3 izveden v čem (*ad rem*)
imitor 1. posnemati, ravnati se po kom (*aliquem*)
immānitas, ātis strašnost, grozovitost
im-mēnsus 3 neizmeren, silo močen (*vox*)
im-mineo 2. kvišku moleti; želeti, hoteti: *emptioni* kupiti
immo še celo, marveč; ne, ampak še
im-modestus 3 neskromen, drzen
im-moror 1. bivati, ostati kje ali pri čem (*alicui rei, in re*); *annos* vztrajati pri čem
im-pendeo 2. viseti nad čim; part. *impendens* strm, plazat
im-pendo 3. trošiti; (čas) obrniti, uporabiti za kaj (*alicui rei*)
imperfectus 3 nedokončan, nedovršen
im-perītus 3 neizkušen, neveden, nespameten

im-pero 1. ukazovati, vladati, cesarjevati. — *imperātor, oris* vojaški višji poveljnik, imperator; cesar. — *imperātōrius* 3 poveljniški: *insīgne* znak poveljniške časti

im-pleo 2. napolniti, nasititi (*carnis*); navdati, navdehniti (*deo*)

im-plōro 1. prositi, koga pomoči prositi

im-possibilis, e nemogoč

in-cēdo 3. stopati: *cum equo* jezditi

in-certus 3 negotov, dvomen, neznan

in-cito 1. hitro poganjati; part. *incitātus* 3 nagel, *fugā* v naglem begu. — *incitātio, onis* nagib

in-clūdo 3. zapirati, omejevati, obdajati

in-coho (*inchoo*) 1. začeti: *iter* na pot se odpraviti

incolumitas, ātis varnost, varščina: *donare* dati

in-compositus 3 neurejen, nereden

in-crēbrēsco 3. množiti se, pogosto prihajati; raznesti se

incrēmentum, i naraščanje, naraščajoča moč; prirastek, obresti

in-cubo 1. na čem, pri čem (*alicui rei*) ležati, skrbno paziti na

in-cultus 3 neobdelan, pust; neolikan, neotesan

incumbo 3. uleči se ali pasti na kaj: *in spongiam*

in-curro 3. tekati v kaj, v-, prodirati, napadati

in-dīco 3. napovedati, določiti, ukazati; naložiti (davek, naklado)

ind-igeo 2. potrebovati, treba biti komu česa (*re*); *indigens somni* potreben spanja, dremoten

in-discrētus 3 brez razločka; pren. ne glede na stan, na dostojanstvo

in-do 3. dati v kaj (*alicui rei*); vzdeti, dati (ime)

in-doctus 3 neomikan

in-duo 3. obleči, odeti (*re*)

industria, ae marnost, skrbnost: *itineris* naglica

in-eo, īre (pr)iti v kaj: *urbem*; nastopiti (službo)

īn-fāmia, ae slabo ime; sramota, zasramba

īn-feriae, ārum žrtvena gostba pokojniku na čast

īnferior, ius nižji, dolenji, slabši: *inferiorem esse* premagan biti, ne biti kos komu, ne dosegati ga. — superl. *īnfimus* ali *īmus* 3 najnižji: *imus lectus, infimae rādīces* celo spodaj na vznožju

in-ferre urbi nesti v mesto

īn-fēstus 3 sovražnikovim napadom izpostavljen, nevaren

īn-fīnītus 3 neomejen; nebrojen, neštet: *copia*

īnfīrmo 1. slabiti; *infirmatus* slaboten, bolehen

īnflexibilis, e neupogljiv

īn-fringo 3. ulomiti; zadrževati, ovirati

īnfula, ae šapelj, oglavni trak, ovijača

ingenium, ii (*ingigno*) prirojena lastnost 1. narav, narava, značaj, srce; 2. nadarjenost, duhovitost, duh; 3. prebrisana

glava, bistroumen ali nadarjen mož

in-gero 3. nesti v; zavpiti komu (besede)

in-gravēsco 3. teže postajati; huje pritiskati

in-icio 3. metati kam; *manum* z roko prijeti

inimīcitia, ae nav. pl. sovraštvo; pren. (osebni) sovražniki

iniūria, ae krivica; nasilje, poškodba, pokvara; (raz)žalitev na poštenju ali časti

in-iūstus 3 nepravičen; pren. težaven, nadležen, nespodoben

in-numerābilis, e brezštevilen, neštet

in-observantia, ae nepazljivost, nerednost

inopia, ae pomanjkanje živeža, stradanje

inquiēto 1. vznemirjati, nadlegovati

in-quīro 3. preiskovati. — *inquīsītor, ōris* preiskovalni sodnik

īn-sequor 3. za petami ali precej potem slediti; part. *insequens, entis* naslednji, prihodnji

īnsidiōsus 3 zvit, lokav; nevaren

īnsīgne, is znamenje; častno znamenje, znak dostojanstva: *imperatorium*

īn-sterno 3. odeti, pogrniti

īn-stituo 3. postaviti, pripraviti, zgraditi; opremiti: *naves, classem*; u-, prirediti (kaj novega), predpisati; prevzeti: *operam*

īnstrūmentum, ī orodje, sredstvo; priprava, posoda; hišna oprava; oprema, oprava, lišp: *regii cultus* prekrasna kraljeva oprava

īn-struo 3. vzidati; zagraditi, zadelati; pren. oborožiti; podučevati: *ignorantiam meam instruis* kadar si v svoji nevednosti ne vem pomagati, me podučuješ

in-tāctus 3 nedotaknen; nepoškodovan, ne napaden; prost česa (*re* in *a re*)

intel-lego 3. spoznavati, razumevati, dostojno ceniti

in-tendo 3. napenjati; pren. misliti na kaj: *in ultionis solacia* iskati tolažbe v osveti. — *intento* 1. grozeč namerjati; grozeč vihteti (*rem alicui*)

inter-cido 3. poginiti

inter-dīco 3. prepovedati: *aliquem urbe* (in *alicui urbem*) komu bivati v mestu

inter-icio 3. vmes postaviti; pass. vmes biti: (o času) miniti, preteči (med tem)

inter-im adv. med tem, tačas; za zdaj, dozdaj

inter-necio, ōnis uničenje: *saevire ad internecionem* dokler jih ne uničijo popolnoma

interpellātio, ōnis motenje; *sine interpellatione* mirno. — *interpellātor, ōris* motilec

inter-rogo 1. izpraševati, zasliševati

inter-rumpo 3. raztrgati; prenehati, prekiniti

in-trāctābilis, e ki se težko obdeluje; pren. nehoden, odljuden: *loca*

in-trītus 3 še ne utrujen, ne izpehan

in-tueor 2. gledati, ogledovati

in-ūro 3. v-, izžgati: *calamistris* z

žigalom žgati lase, pren. govor ali jezik preumetničiti

in-validus 3 slaboten, bolehen

in-vēstīgo 1. zasledovati; razrešiti, raztolmačiti

in-victus 3 nepremagan; nedostopen (*iuga*)

in-video 2. zavidati; pren. iz zavisti zabraniti. — *invidia, ae* zavist; oponašanje, očitek. — *invidiōsus* 3 sovražen, obrekljiv

invisitātus 3 neviden; neznan

in-vīso 3. obiskati

in-vīto 1. gosta povabiti; *se invitare* privoščiti si kaj dobrega

iocus, i šala; zabavljica

īra, ae jeza; *per iram* jezen, srdit

Isauria, ae hribovita krajina v Mali Aziji

ita adv. tako; *ita, ut* s tem pogojem, da; (pri želji, prisegi) *ita* (s konj.) — *ut* (z indik. ali konj.) kakor res — tako, kakor res želim, da — tako gotovo

Italica, ae mesto na Španskem (pri Sevilli)

iterum adv. drugič: *semel atque iterum* enkrat in drugikrat, enkrat in še enkrat

iūdex, icis sodnik, presojevalec. — *iūdiciālis, e* soden, pred sodiščem običajen. — *iūdiciārius* 3 soden: *leges* zakoni, po katerih se kdo pozivlje pred sodišče

Iugurthīnus 3: *bellum Iugurthinum* z Jugurtom

Iulius portus vojna luka med Puteoli in Bajami v Kampaniji

iungo 3. sklopiti, skleniti (*amicitias*; *se iungere* pridružiti se; pass. zvezati se, združiti se (*cum aliquo* in *alicui*): *necessitudine*; *iunctus alicui* biti komu v rodu

iuventus, ūtis mladost; mladina, mladi možje.

Labor, ōris delo = delavnost, marljivost

lactūcula, ae mlada ločika, glavnata salata

lacus, ūs jezero; vodnjak, tolmun; rupa

laeta, ōrum (*laetus*) veselje, radost

lāneus 3 (*lana*) volnen. — *lānificium, ii* tkanje, preja volne

Lānuvium, ii staro mesto v Laciju

lāpsus, ūs pad, padec

largē in *largiter* adv. v obilni meri, izdatno (*praestare*). — *largītio, ōnis* darežljivost; bogati darovi, denar za darove

Lārīsa, ae tesalsko mesto; prebiv. *Lārīsaei, ōrum*

latericius 3 (*later*) iz opeke, opečen

latrōcinium, ii rop: *committere* ropati

laudo 1. hvaliti; pogrebni govor imeti komu (*aliquem*). — *laudātio, ōnis* (po)hvala; (pred sodiščem) ugodno pričevanje: *dare* ugodno za obtoženca pričati

lautitia, ae (*lautus*) nav. pl. gizdavost, krasota (n. pr. poslopij, hišne oprave); pohlepnost po nagizdnem blagu

laxitas, ātis prostornost, prostranost
lector, ōris (pred)čitatelj
lectus, i ležišče, jedilni blazinjak, postelj: *in lectum transgredi* iti spat. — *lecticula, ae* majhna nosilnica, počivalnica, blazinjak
lēgātio, ōnis poslanstvo; na-, poročilo poslancev: *renuntiare* poročati. — *lēgātum, i* volilo v oporoki
lego 3. brati, z-, pobrati; izbrati; mimo obale, ob obali (*terram*) jadrati
lēnis, e rahel; mil, prijeten. — *lēnitas, ātis* rahlost; milosrčnost
lēvis, e lahek, lahen; lahkomiseln, površen
libellus, i (*liber*) knjižica, majhen spis; beležnica; pismo, prošnja; tožno pismo, ovadba (*proponere*)
līberālis, e spodoben za svobodnega moža, prost, lep (*studia* umetnosti in znanosti); radodaren, darežljiv (*in aliquem*). — *līberālitas, ātis* radodarnost; pl. darilo (*in aliquem*). — *lībertas ātis* prostost; odkritosrčnost
lībertus in *lībertīnus, i* osvobojenec; *līberta, ae* osvobojenka
lībra, ae 1. tehtnica za tehtanje denarja: *per assem et libram* po pravilnem ali zakonitem kupu (kup je bil pravnoveljaven, če je trčil kupec z asom ob tehtnico, zato) = po starodavnem običaju; 2. rimski funt (0·33 kg)
liceo 2. na prodaj biti
licet dovoljeno je; usojeno je
līneāmentum, i črta; pl. obrisi, očrti
līttera, ae črka; pl. črke, abeceda: *aliquem docere litteras* učiti čitati
Locri, ōrum mesto v južni Italiji
locus, i kraj, mesto; bivališče, dom, hiša; prilika, možnost: *locum non reliquere alicui rei* onemogočiti kaj; *locus est alicui rei* (= *locum habere*) ozirati se na kaj, vpoštevati kaj
Lollius M. Paullinus kot legat l. 16. pr. Kr. premagan ob Renu; adj. *Lolliānus* 3.
longinquus 3 daleč proč; *e longinquo* oddaleč
Lorium (*Laurium*) mestece ob Avrelijanski cesti
Lucrīnus (*lacus*) jezero pri Bajah v Kampaniji
lūcubrātōrius 3 (*lux*) (kraj), kjer kdo po noči (pri luči) dela, piše
lūdicrum, i javna ali slovesna igra
lūgubris, e (*lugeo*) žalosten, žalen
luo 3. pokoriti se, kazen trpeti: *supplicia crucibus* s smrtjo na križu kaznovan biti
lūsus, ūs igranje, igra
lūtum, i blato
lūxuries, ēi pohlep po nasladnosti.

Māchina, ae vsaka mehanična naprava; podstavek, stojalo
madeficio 3. zmočiti
Madena, ae krajina med Armenijo in Medijo

Maecēnas, ātis, C. Cilnius, rimski vitez, Avgustov prijatelj

Maeōtis (*palus*), *idis* f. Azovsko morje

magister, tri načelnik, predstojnik

māgnificentia, ae veličastnost, krasota, dragocenost

māla, ae nav. pl. čeljust; lice

male adv. slabo, zlobno; ne prav, ne posebno: *male quietus* nemiren

male-dīco 3. psovati, preklinjati

malevolus in *malīgnus* 3 zloben, porogljiv

mandūco 1. prežvečiti, pojesti

manens, entis, trajen, stalen

manubiae, ārum (*manus*) denar, ki se dobi za prodani plen; vojni plen: *armorum*

manū-pretium, ii plačilo za delo, nagrada

manus, us roka: *ad manum* pri roki, blizu; *servus a manu* pisar, tajnik; met (pri kockanju): *quas manus remisi* (denar, ki bi ga moral dobiti za srečne mete, sem podaril igralcem)

Marcomani (*Marcomanni*), *ōrum* germanski narod med Majnom in Donavo (pozneje jih je Marbod prepeljal na Češko); adj. *Marcomannicus* 3: *bellum* (166—180 po Kr.)

maritimus 3 primorski; *maritima, ōrum* primorski kraji

Marius, ii, C. rimski vojskovodja (156—86); adj. *Mariānus* 3

Mārsi, ōrum hraber narod v Srednji Italiji; adj. *Marsicus* 3

māternus 3 materin, po materi

mātūtīnus 3 jutrnji, ran

meditor 1. premišljevati, pripravljati se; izumiti, izmisliti; part. pass. *meditatus*

memor, oris pomljiv, opominjajoč, z ozirom na kaj (*alicuius rei*): *memorem esse* spominjati se, pomneti

mēnsūra, ae (*metior*) mera; pl. daljnogledno razmerje, perspektiva

mercor 1. (*merx*) (na)kupiti

merīdiānus 3 poldanski: *cibus* kosilo, južina

meritōrius 3 najemen: *raeda*

Messenii, ōrum prebivalci otoka Mesene v Tigridu

metōposcopus, i (μετωποσκόπος) ki po čelu določuje značaj in usodo človeka, čelogledec

mico 1. trgniti, zgeniti: *digitis* s prsti igrati (prste hitro iztegati in zopet zapogibati ter njih število ugibati dati)

mīmus, i (μῖμος) 1. glumač; 2. mimična igra, burka, gluma (dramatična predstava smešnih prizorov iz življenja nizkih slojev)

minister, tri (opp. *magister*) služabnik, strežnik

ministra, ae služabnica (diakonisinja), strežnica

minūtus 3 majčken, droben: *pisciculus* sardela, *itinera minuta* (v kratkih postajah) *facere*

mīrāculum, i čudo, čudež, občudovanje

mīsceo 2. zmešati; pass. pridružiti se (*alicui rei*)

missio, ōnis odpust (iz vojaške službe), odpustnica. — *mitto*

3. poslati, pismo poslati, pisati (*ad aliquem*); odposlati: *missum facere aliquem* iz službe odpustiti, slovo dati komu, razpustiti

moderor 1. zmerno, vzdržno porabiti, izkoristiti: *successum*; part. *moderatus* 3 zmeren, skromen, ne pretiran; srednji, ne poseben. — *moderātio, ōnis* zmernost, vzdržnost, prizanesljivost. — *modestus* 3 zmeren, spodoben.

modicus 3 zmeren, srednje vrste, srednje velik, majhen; adv. *modicē* malo, ne posebno (*editus*); preprosto

modulātus 3 (*modulor*) umerjen, ubran

modus, i prava mera; velikost (*pro modo*), kakovost; meja, konec: *statuere*

mōles, is breme, težava: *rerum* (opravil)

monitio, ōnis opomin, svaritev

mora, ae odlog; prestanek

mordicus (*mordeo*) adv. z zobmi

moror 1. muditi se; upirati se; trans. odlagati: *nec dicta res morata* kakor so rekli, tako so nemudoma storili

mōrōsus 3 mrmrav; natančen, pretiran

mōs, ōris šega, navada: *mos nobis discedendi fuit* vselej smo se razšli; način: *quibus moribus, in eundem ac morem* ravno tako kakor, *more* (z gen.) kakor

moveo 2. ganiti z mesta (*loco*); provzročiti: *seditionem* upreti se, spuntati se

mox adv. kmalu, kmalu potem

muliebriter adv. kakor je ženska navada

multi-plex, icis mnogokraten, mnogoteren

multum veliko; comp. *plus* več, preveč; superl. *plurimum* največ: *cum plurimum* k večjemu, največ

Munda, ae, mesto v Hispaniji; adj. *Mundēnsis, e*

mūnicipium, ii municipij, od l. 90 pr. Kr. vsa italijanska mesta z rimsko državljansko pravico = mesto v provinciji, selsko mesto; adj. *mūnicipālis, e*

mūnio 4. zavarovati, okovarjati

mūnus, eris dolžnost, naloga; javna igra: *edere*

mūrālis, e ziden: *corona* venec (za tistega, ki se je prvi popel na zid sovražnikove trdnjave)

mūrīnus 3 mišji: *pellis* kunina

murrinus 3 iz jedavca

Mutina, ae mesto v cispadanski Galiji, zd. Modena; adj. *Mutinēnsis, e*

Nātūrāliter adv. naravno, po naravi

nāvigium, ii ladja, čoln

nec-dum adv. (in) še ne

necessitas, ātis sila, nadloga. — *necessitūdō, inis* sorodstvo; pl. sorodniki

nec-opīnans = *inopīnans*

ne-fās greh; (vzklik) grozno! strašno!

neglegentia, ae nebrižnost, malomarnost

nēnia, ae (*νηνία*) pogrebna ali mrtvaška pesen

Nerva M. Cocceius, rimski cesar (96—98 po Kr.)
ni = *si non*
nihil, nil nič: *nihil non* (vsakatero) *venerationis*
nimium = *nimis*
nītor 3. opirati se na kaj: *genu* kleče
nobilitās, ātis plemenitost, plemeniti stan ali rod
nota, ae znak, zaznamek; pren. tajno pismo, tajnopis; pl. tajne črke, tajnopis: *per notas scribere.* — *notābilis, e* znamenit, spomina vreden
nōtēsco 3. pokazati se.
noto 1. zaznamovati, omeniti; pisati (zl. s kraticami), hitro pisati (tajnopis); zapaziti, grajati, karati
nōtus 3 znan: *notum facere* naznaniti kaj, opozoriti na kaj (*alicui rem*)
novus 3 nov: *novae res* novotarije, vstaja, državni prevrat, politični nemiri; adv. superl. *novissime* nazadnje, naposled
nox, noctis noč; *de nocte* še po noči
nūdus 3 gol, nag, razgaljen
nūllus 3 noben; noben drug: *memoria*
Numantia, ae, španisko mesto ob Dueru. — adj. *Numantīnus* 3
nūmen, inis božje bitje, bog
nunquam non zmerom, vedno
nūncupo 1. slovesno imenovati, postaviti: *inter heredes* za sodediče
nūptiae, ārum svatba, ženitev, zakon
Nursia, ae mesto v sabinskem gorovju; preb. *Nursīni, ōrum*
nūtrīmenta, ōrum hrana; pren. prva vzreja, vzgoja.

Oaxes, is m = *Oxus* reka v notranji Aziji, zd. Amu
ob-dormīsco 3. in *ob-dormio* 4. zaspavati
ob-eo, īre iti proti čemu; opraviti, podjeti: *in obeundis expeditionibus* pri vojnih podjetjih; umreti (sc. *mortem*)
ob-icio 3. naproti vreči; pred koga postaviti, ponuditi; izpostaviti, prepustiti, vreči (zverinam); napraviti, provzročiti: *metus obicitur alicui* strah obide koga; očitati, oponašati. — *obiectus, us* postavljenje proti čemu: *fluminis* reka, ki zapira pot
oblectātio, ōnis razveseljevanje, zabava: *oblectationis causa* za kratek čas
ob-līmo 1. (*limus*) zablatiti; *oblimatus* poln blata
ob-līquus 3 poševen; adv. poševi, od strani, v profilu
obsecrātio, ōnis živa prošnja, rotitev
obsole-fīo, fieri obrabiti se; obledeti; onečastiti se, oskruniti se
ob-struo 3. zagraditi, zadelati
ob-tineo 2. intr. obdržati se, ohraniti se: *in eo gloria* je združena z njegovim imenom
ob-tingo 3. doleteti, zadeti koga; podeliti se, doseči kaj: *obtingit alicui*
ob-viam adv. naproti: *ire* naproti iti, po robu se postaviti, *fieri*

naproti iti, jadrati, — *obvius, ii* nasprotnik, sovražnik

obvolvo 3. zagrniti, zaviti

occāsio, ōnis prilika, povod: *per occasionem* o priliki, o povodu, *ad occasionem aurae* o priliki ugodnega vetra, pri ugodnem vetru

occupātum esse opravek imeti: *tam* toliko dela imeti

oc-curro 3. naproti hiteti; pridružiti se; odvrniti, odgovoriti

of-fendo 3. zadeti ob kaj: *offendor re* neprijetno, zoprno mi je kaj; spotikati se, ne marati, da bi (acc. c. inf.); trans. žaliti, kvariti. — *offensa, ae* in *offensio, ōnis* žalitev, zamera; nemilost, nevolja

officium, ii usluga; spoštovanje, počastitev, poklanjatev, vljudnost, dvorljivost: *salutationis*

ōmen, inis predznamenje; voščilo, častitka; zaziv

omnis, e ves, vsak: *triduo omnes* vsakikrat 3 dni

onerō 1. obremeniti, obtežiti, obložiti: (*vino*) *se onerare* upijaniti se

opera, ae delo, trud, prizadevanje, priganjanje, krivda; služba: *operam dare* truditi se, prizadevati si, *alicui* služiti, ves trud posvetiti komu, učiti se pri kom. — *operōsus* 3 umetniško izdelan, zgrajen

opīnio, onis mnenje, glas, poročilo. — *opīnor* 1. meniti, soditi: *male, graviter de aliquo* slabo mnenje, žaljivo sodbo izreči o kom

oppidum, i utrdba, taborišče

op-pōno 3. nasproti postaviti: *oppositus* nasproten, sovražen; staviti pred kaj, držati pred (*ad rem*)

op-probrium, ii zasramovanje, sramota, sramotilno ime, psovka

optimātes, ium (*um*), boljari, plemiči

opus, eris delo, stavba, poslopje

orbis, is m. krog; *terrarum* vesoljni svet, ves svet, zl. rimska svetovna država: *Romanus*

orbitas, ātis osirotelost, brezdelnost; vdovstvo, vdovščina; (z gen.) izguba: *filiorum.* — *orbo* 1. osirotiti, vzeti: *re*; pass. izgubiti: *lumine* oslepeti

ōrdino 1. urediti: *desideria* ustreči. — *ōrdinātio, ōnis* uredba, uravnava

ōrdo, inis m. red, vrsta; vrsta sedežev ali klopi v gledališču: *in XIV sedibus sedere* sedeti v gledališču na viteških klopeh (za viteze je bilo 14 vrst klopi določenih); način, pot: *hoc ordine*

oriens, entis m. vzhod, jutrova dežela

ōrno 1. opremiti: *divitiis* bogatiti; okrasiti, sijajno prirediti: *funus.* — *ōrnāmentum, i,* okras, nakit, dragotina

ōs, ōris n. usta; govorilo, jezik, govor. — *ōsculum, i* usteca; poljub: *in osculis* v naročju

Osdroēni, ōrum narod v zapadni Mezopotamiji

os-tendo 3. (po)kazati, predstaviti: *se ostendere in locum tribuni candidatum* očitno se ponujati,

potegovati se za mesto. - *ostento* 1. očividno kazati, kazati nekaj; izkazovati, potrjevati

ōtium, ii mirno življenje; prost čas, brezdelnost, brez dela

ovo 1. vriskati; majhno zmagoslavje obhajati: *ovans* zmagoslaven.

Paedagōgus, i (παιδαγωγός) domači učitelj-odgojitelj, vodnik

paenitentia, ae kes, kesanje, obžalovanje: *in paenitentiam* da bi pokazal, kako obžaluje

pāgānus, i (*pagus*) vaščan; nevojak, (preprost) meščan

palmula, ae datelj

Pannonia, ae rimska provincija (meje: Dunajski gozd, Donava, Sava); preb. *Pannonii, ōrum*; adj. *Pannonicus* 3

pār, paris enak, sod: *par impar ludere* sodev (sodo) lih (liho) igrati; enako vreden; zaslužen, pristojen

parcus 3 varčen; zdržen, zmeren: *vini*; adv. po malem, pičlo, kratko

pāreo 2. pokoren biti, podvreči se, pokoriti se: *sententiae*; podložen, podvržen biti

pario 3. roditi; (pri)dobiti (si), priboriti si kaj, doseči: *pacem, victoriam*; povzročiti

pars, partis del: *ex maxima parte* po največ, večidel, večinoma; stran, ozir, slučaj: *multis partibus* mnogo, veliko; uloga, posel, služba; oblast

parti-ceps, cipis deležen; *participem esse* udeleževati se, delež si vzeti; subst. deležnik, tovariš

parvus 3 majhen; subst. *parvum, i* malotna stvar, malenkost; *non minimus* precej velik

pāsco 3. pasti, krmiti; dajati živež. — *pastus, ūs* krma; pašnik

Patavium, i mesto na Benečanskem, zd. Padua; adj. *Patavīnus* 3

pateo 2. odprt biti; izpostavljen biti (*alicui rei*)

patiens, entis utrjen, neobčutljiv proti (gen.). — *patientia, ae* potrpljenje, potrpežljivost; dopuščanje: *ad locorum patientiam* po tem, kakor so dopuščale krajevne razmere

patricius, ii patricij, plemenitnik

patro 1. do-, izvršiti

pave-factus 3 prestrašen

pavīmentum, i tlak

penārius (*penus* živež) 3 jedilni

penetro 1. kam vdreti, priti v; prehoditi

pēnicillus, i čopiček, kist

pēnso 1. tehtati; poravnati, nadomestiti. — *pēnsito* 1. pretehtovati, preudarjati

per praep. c. acc. skozi; (čas) skozi, po, ob, v, na: *per omnia saecula, per noctem* po noči, *per iter* (na potovanju) *nocturnum*; s, po: *per amorem* iz ljubezni, *per feminas* po krivdi

per-ago 3. dokončati: *res est peracta* konec je česa

per-cipio 3. dobiti, doseči

perditus 3 (*perdo*) izgubljen; uničen, razbit

per-fero, ferre do cilja prinesti, dovršiti; naznaniti, poročati:

rem ad aliquem; do konca obdržati, ohraniti

per-fidus 3. nezvest, izdajalen

per-fundo 3. politi; pomoči v (*re*)

pergo 3. naprej iti; priti do (*Asturam*)

per-grandis, e zelo velik

pergula, ae lesena prodajalnica, lesenjača pred hišo, tudi slikarnica

perīculum, i nevaren poskus, opasen položaj, smrtna nevarnost

perinde — ac ravno tako kakor

peristȳlum, ī (*περίστυλον*) nepokrito, s stebrskim hodnikom obdano dvorišče rimske hiše, peristil

per-mūnio 4. popolnoma utrditi

per-petior 3. stanovitno trpeti; izpregledati: *vitia*

per-saepe adv. prav pogosto

per-sequor 3. iti za kom; zasledovati, preiskovati

per-sevēro 1. vztrajati pri čem; vedno ostati, bivati kje

per-spicio 3. natančno videti. — *perspeculor* 1. natanko si ogledovati, poizvedovati

per-taedet 2. naveličati se, pristudi se; part. *pertaesus* 3 sit česa

per-tinax, ācis vztrajen, stanoviten

Perusia, ae mesto v Etruriji, zd. Perugia. — adj. *Perusīnus* 3

per-vagor 1. vlačiti se; razširiti se po

pessum (adv.) *dare* uničiti, pogubiti

petasātus (*petasus*) s potnim klobukom na glavi

petulans, antis poreden, nagajiv

phalerae, ārum (*τὰ φάλαρα*) svetlo okrasje na prsih ali čeladah kot vojaško odlikovanje

Phāsis, idis m reka v Kolhidi

Philippi, ōrum mesto v Macedoniji. — adj. *Philippēnsis, e*

phōnascus, i (*φωνασκός*) učitelj petja in deklamacije

pictor, ōris slikar. — *pictūra, ae* slikarstvo, slikarska umetnost

pietas, ātis zvesto izpolnjevanje dolžnosti, vdanost, domoljubje

pīgnus, oris zastava, talnik, porok

pinguis, e tolst, debel: *toga*

pisciculus, i ribica

piscor 1. ribe loviti, ribariti

pius 3 pobožen, bogaboječ; ljubezni poln, prisrčen

placidus 3 krotek, pohleven, miren, tih: *placidum* (= *placide*) *agere*

planus, i (*πλάνος*) pustolovec, glumač

plānē adv. popolnoma; prav dobro

plēnus 3 poln: *oppidum plenum atque opulentum* obilno z živežem založeno; mnogoobiskan, mnogoštevilen: *convivium* kjer je mnogo gostov

poēma, atis (*ποίημα*) n. pesniški umotvor, pesen. — *poēticum, i* pesniški izraz, stih; pl. pesništvo

Pompēius, i 1. *Q.* rimski poveljnik v numantinski vojni. 2. *Cn. Magnus,* triumvir. — *Pompeiāni, ōrum,* njegovi pristaši

pondus, eris teža, breme; množina, svota: *argenti.* — kot abl. sing. *pondo* 1. po teži; 2. = *libra* funt

pontificātus, us (*pontifex*) dostojanstvo velikega svečenika, višje svečeništvo

Pontus, i 1. *Euxīnus* in *Ponticum mare* Črno morje; 2. primorje na južni obali Črnega morja

por-rigo 3. iztegovati, raztezati; podajati, izročevati

posco 3. zahtevati, velevati; imeti hoteti (za denar)

possessio, ōnis posest: *ignis fuit prima possessio rerum* je najprej posedoval svet

posterus 3 naslednji: *in posterum* na drugi dan, vprihodnje

post-hāc adv. odslej, zanaprej, pozneje

postrēmo adv. naposled; vč. skratka, z eno besedo

postulo 1. zahtevati; tožiti, dolžiti koga

potestas, ātis moč, oblast, pravica

prae-cēdo 3. naprej iti, naprej se nesti (*Victoria*)

prae-cello 3. intr. odlikovati se: *re*; trans. prekašati

prae-cipio 3. naprej vzeti; naprej ali prej videti, slutiti: *victoriam*

prae-cipito 1. strmoglaviti, v vodo dati vreči; *se* (ali pass.) = skočiti v vodo

praecipuus 3 odličen, poseben; najodličnejši

prae-damno 1. naprej obsoditi

prae-dico 1. slaviti; hvaliti se, ponašati se

prae-ditus 3 (*do*) obdarjen; *re* ki se je komu podelilo

prae-eo, īre naprej iti: *voce* narekovati (prisego, molitev itd., da drugi za njim ponavljajo besede)

praefectūra, ae poveljništvo; upravništvo rimske provincije, namestništvo

prae-lūceo 2. pred kom svetiti z baklo

Praeneste, is n. mesto v Laciju, zd. Palestrina

prae-ripio 3. preugrabiti, naprej vzeti, odtegniti

praesāgium, ii predčutje, slutnja

prae-scrībo 3. predpisati; načrtati, narisati komu

praesens, entis navzočen; sedanji, tedanji

praeses, idis predstojnik, načelnik, namestnik; podpoveljnik

prae-sideo 2. predsedovati

prae-sto 1. odlikovati se, prednost imeti, prednji biti; napredovati; trans. storiti, izkazovati: *honorem*; ohraniti (*tutam*); nuditi: *occasionem*

prae-stringo 3. spredaj oplazniti, dotekniti se česa

praeteritus 3 pretekel, minul: *in praeteritum* (*tempus*) glede na preteklost

praetextātus 3 noseč s škrlatastim trakom obšito togo (*praetexta*), v deški dobi

praetextum, i (*praetexo*) pretveza, izgovor, opravičba

praetor, ōris 1. pretor, sodni oblastnik v Rimu: *urbānus, peregrīnus*. Mestni pretor je nadzoroval tudi javne igre (*cura ludorum*). 2. vojskovodja. — *praetōriānus* 3 pretorijanski: *miles* cesarski telesni stražnik. — *praetōrius* 3 a) adj. poveljnikov: *cohors* telesna straža poveljnikova, pozneje

rimskega cesarja; b) subst. *praetorius (vir), ii* bivši pretor ali mož pretorskega dostojanstva. — *praetōrium, ii* a) poveljnikov šator v rimskem taboru, b) cesarska telesna straža, pretorijanci; njih poveljnik *praefectus praetorio* ali *praetorii*

prae-valeo 2. prevladovati, biti na vrhu, zmagati, prodirati (pri glasovanju)

premo 3. tlačiti: *caseus pressus* ožet (iz zasiranega mleka), ožemček

pretium, ii cena, kupna cena, (od)kupnina, plačilo: *in pretium alicuius rei* kot plačilo, nagrada za kaj

prīm-ōrdium, ii nav. plur. prvi začetek, prvotno stanje

prīnceps, cipis 1. adj. prvi, najimenitnejši, najviši: *principem locum obtinere* najvišo službo opravljati. 2. subst. vladar, cesar, cesarjevič, kraljevič

prīscus 3 prastar

privātim adv. zasebno, zasebnemu življenju v prid, za domače življenje; na svoje stroške

pro praep. c. abl. način: po, glede na: *pro maiestate* kakor bi pristojalo

probātio, onis izkušnja, dokaz

probrum, i sramodejstvo; plur. sramotno življenje

prō-cērus 3 vitek, visok, velik

prō-clāmo 1. glasno vpiti, kričati, vzklikniti

prō-do 3. izročiti (drugim rokam); izporočiti: *vere proditum est* je zgodovinska resnica

prō-dūco 3. naprej peljati; očitno pokazati, veleti, da nastopijo: *leones*; zatezati, podaljševati: *somnum*

pro-fēstus 3 nepraznično: *dies* delavnik

prō-ficio 3. napredovati, koristiti

pro-fiteor 2. izpovedati, oznaniti, razglasiti

prōfluvium, ii pritekanje: *ventris (alvi)* driska, griža

profundum, i globoka voda, morska globina, morje

prō-gredior 3. naprej iti, daleč priti: *eo studio* v svoji gorečnosti pride (zajde) tako daleč, da

pro-hibeo 2. odvračati, odtegovati; braniti, varovati koga česa (*re*)

prō-icio 3. vreči pred koga; pass. pasti na tla, na kolena

prō-lābor 3. naprej drčati; naprej (na tla) pasti

prōles, is mladika; otrok; coll. potomci, otroci

prō-mīscuus 3 skupen, obči, splošen; preprost

prō-nūntio 1. naprej ali javno oznaniti, očitno reči, izjaviti; pripovedovati, govoriti, čitati

pro-pāgo 1. razploditi; podaljšati

prō-palam adv. pred vsem svetom, očitno

prō-pōno 3. na oči, na ogled postaviti; pred-, vložiti, oddati: *libellos*

proprius 3 lasten; poseben

prō-ripio 3. pograbiti: *se* naglo hiteti, bežati iz

prōrsus adv. naravnost, celo: *prorsus ut* da res

prōsa, ae proza, nevezana beseda

prō-scrībo 3. komu zapleniti imetje, izobčiti koga; subst. *proscriptus, i* izobčenec, pregnanec. — *prōscrīptio, ōnīs* preganjanje, izobčenje, pregnanstvo

prō-sequor 3. spremljati koga iz spoštljivosti, spoštovanje mu izkazovati, častiti ga

prō-silio 4. naprej skočiti; dreti, hiteti kam

prō-spicio 3. naprej gledati, vun pogledati; trans. pred seboj videti, (po)gledati koga

prō-sum, desse koristiti, pomagati

prō-tero 3. zatreti, pokončati, uničiti

prō-traho 3. zavlačevati

prō-verbium, ii pregovor

pro-vinciāles, ium pokrajinski prebivalci

prōvīsio, ōnis = *prōvidentia* previdnost

prō-voco 1. prizivati: *iudicium ad aliquem* obrniti se, zateči se h komu, naj razsodi

proximus 3 najbližji; jako, popolnoma podoben

psylli, ōrum (*ψυλλοί*) ljudje, o katerih so mislili, da morejo kačji strup izsesati iz človeškega telesa

pūblicānus, i glavni zakupnik (državnih dohodkov). — *pūblico* 1. objaviti; za državno lastnino proglasiti, v imenu države zaseči, zapleniti; predati, prepustiti obči rabi ali potrebi; na ogled postaviti; priobčiti, izdati. — *pūblicus* 3 občinski, državen; javen: *iudicium* javna kazenska sodba, kazensko (kriminalno) sodišče; subst. *publicum, i* javnost, ulica, iz(ven) hiše: *per publicum* po ulicah; *res publica* državna služba, uprava, ustava; državni opravki, državne razmere, občina, država. — adv. *pūblice* v imenu države, državi ali javnemu življenju v prid, na državne stroške; uradno, očitno

pulcher 3 lep, slaven, blag

pūnītor, ōris kaznovalec

pūpillāris, e sirotinski; nedoleten.

Quadi, ōrum narod na Moravskem

quadri-duum, i = *quattuor dies*

quadri-ennium, ii = *quattuor anni*

quadrīgae, ārum četver, četverovprega

quadrīmus 3 (*IV, hiems*) štirileten

quadru-pes, pedis m. četveronožna žival

quaero 3. iskati; izkušati (pri)dobiti, preskrbeti si, priboriti

quaestor, oris kvestor; za rimskih cesarjev je čital kvestor (*qaestor principis*) v senatu cesarske pismene ukaze

quālis, e kak? rel. kakršen, kakor n. pr.

quidem adv. res, vsekakor; namreč, n. pr.; *si quidem* ako namreč, če res, ker

quīnquātrus, uum f. kvinkvatre, prazniki Minervi na čast

quīnquennium, ii = *V anni.* — *quinquennālis, e* petleten, ki se obhaja vsako peto leto

quippe adv. kajpada, seveda, namreč; *quippe qui* in *quippe cum* ker namreč, saj

Quirīnus, i priimek a) pobožanega Romula, b) Jana

quis-piam 3 sploh kdo, kateri; kdorkoli, ta ali oni

quisquis 3 kdorkoli, vsak, ki; *quoquo modo* na vsak način.

Raetia, ae rimska provincija (Graubünden, Tirolsko, Bavarsko na desnem bregu Donave); adj. *Raeticus* 3

rāritas, ātis redkost, nenavadnost, majhno število

ratio, ōnis račun; preudarek, premislek, ozir; *rationem habere alicuius* ozirati se na koga; način: *scribendi, alia ratione* (v negat. stavkih) drugače, sicer; stan, stanje, red: *pristina*

ratiōnārium, ii pregledni popis: *imperii* državnega gospodarstva

Ravenna, ae mesto v cispadanski Galiji

re-cēdo 3. nazaj se pomekniti: *rupes in formam theatri* je (v sredi) nazaj pomaknjena, da tvori obliko gledališča, je zglobljena liki gledališče; umekniti se, oditi; kreniti, priti kam: *quo*

recens, entis svež, nov; o osebah: čil, spočit; adv. nedavno, takoj, kmalu

re-cipio 3. nazaj vzeti; k sebi vzeti, prevzeti, spreje(ma)ti: *aquas*; kam spraviti; (z gerundivom) prevzeti.

re-concilio 1. zopet pridobiti; zopet spraviti s kom (*alicui*). — *reconciliātio, ōnis* sprava

rēctor, ōris ravnatelj; upravitelj provincije, namestnik; vojni poveljnik

re-cūso 1. odkloniti, zavreči, odreči se čemu: *vitam*

red-do 3. zopet, nazaj dati, obnoviti, oživiti: *rem publicam*; opraviti, izpolniti: *vota*

red-eo, īre (po)vrniti se; prijeti za, zgrabiti: *ad gladios*

red-igo 3. nazaj gnati; denar prejeti, nabrati: *aurum*; spraviti, dejati: *in provinciam* = *in provinciae formam* provincijo narediti iz česa, izpremeniti v provincijo, *ad officium* = *ad officium redire cogere* prisiliti, da se podvržejo, *in disciplinam redigi* povrniti se

re-fello 3. ovreči, izpodbiti.

re-fero 3. ustmeno ali pismeno poročati: *tantum memoriae relatum est* spomin se je tako ohranil; zapisati, zabeležiti: *in fastos, inter* (v imenik); šteti, sprejeti, uvrstiti: *inter deos, inter omina*

re-ficio 3. popraviti; nadomestiti, dopolniti; okrepiti, poživiti

re-fugio 3. nazaj bežati; *aliquem* bežati pred kom, umekniti se komu

re-fūto 1. ovreči, izpodbiti

regimen, inis vodstvo, uprava, nadzorništvo

regio, ōnis kraj, krajina, meja,

obseg: *urbis* obmestje; mestni okraj

Rēgium, ii mesto v južni Italiji, zd. Reggio

rēgia (*domus*), *ae* 1. kraljeva palača, 2. = *basìlica*

rē-icio 3. nazaj vreči; pren. plašč odgrniti, na rame nazaj dejati; (iz)bljuvati

religio, onis verski pomislek, verski oziri; sveti strah, nevarna reč; bogaboječnost, verska dolžnost

re-linquo 3. zapustiti, izročiti: *scriptum* pismeno; o-, popustiti: *provincias*

re-maneo 2. zaostati, doma ostati

re-mitto 3. nazaj poslati, spustiti; odpustiti, izpregledati; *remissus* 3 razpoložen, židane volje: (*animus*)

re-moveo 2. odpraviti: *se removere a re* izogibati se česa, odtegovati se čemu

re-paro 1. zopet pripraviti, pridobiti; popraviti

repercussus, us (*repercutio*) odboj; odsev, odsvit

re-peto 3. nazaj iti po kaj, nazaj poseči, vrniti se: *principium a re* začeti s čim; zopet dobiti: *somnum* zopet zaspati; zopet začeti, zopet opravljati

re-primo 3. nazaj potisniti; zavrniti, udušiti

re-purgo 1. (zopet) očistiti, osnažiti

rēs, ei reč, stvar; pl. stvari, svet: *initio rerum*; državne razmere, država (= *res publica*): *res Romana* rimska država (tudi svobodna država, ljudovlada); dejanje, čin, vojna, bitka; pl. zlasti bojni čini; dogodljaj, slučaj

re-scrībo 3. odpisati, odgovoriti. *rescrīptum, i* odgovor, protispis (tudi plur.)

resíduus 3 zaostal, ohranjen. — *residuum, i* zaostanek, zastanek

respōnsum, i odgovor, izrek (proročišča ali vedeževalca)

re-stituo 3. v prejšnji stan postaviti; zopet pridobiti, zopet sprejeti. — *restitūtio, ōnis* poprava: *in restitutionem* da bi nanovo postavil (hišo)

re-stringo 3. trdno zvezati; part. *restrictus* 3 napet, tesen

re-tego 3. odkriti, ne pokriti

re-tineo 2. zadrževati; obdržati (vlado), držati se česa (*amicitias*), *custodiam* ostati na straži

re-traho 3. nazaj vleči; pass. opomoči si, rešiti se

re-voco 1. nazaj poklicati; obnoviti, zopet oživiti (*nonnulla*)

rigor, ōris otrplost, mraz. — *rigeo* 2. otrpevati, premirati

Rīp(h)aei montes bajno gorovje na severni strani zemlje

rōbustus 3 čvrst, močen; dorasel, star: *robustiores* (*homīnes*) starejši

Rōma, ae 1. mesto, 2. boginja

ruber 3 rdeč: *Mare rubrum* Rdeče morje = 1. Peržanski in Arabski zaliv, 2. Indijski ocean

ruīna, ae podrtija, razpad

rumpo 3. lomiti; pretrgati, prerezati: *moras* ne dalje odlagati

ruo 3. rušiti se; pasti, izvrniti se na tla; zagnati se, planiti: *in proelium.*

Sabbata, ōrum (židovski) sabat, sobota

sacrāmentum, i prisega na zastavo, vojaška služba; zakrament (Plin. Min.)

sacrilegium, ii svetoskrumba, oplenjenje svetišč

saeculum, i doba, vek, stoletje; duh časa

saeptum, i (*saepīo*) 1. o-, pregraja; 2. = *saepta marmorea*, ki jih je dal Cezar narediti na Martovem polju

salio 4. skakati, žuboreti; *aqua saliens* vodomet

salūbris, e zdrav; koristen; *salubrem esse* dobro deti

salūto 1. pokloniti se komu, počastiti, posetiti koga. — *salūtātio, ōnis* pozdrav; pohod, poset, zl. jutrnji poset klientov pri patronu

sanctus 3 svet, neomadeževan

sāne adv. zares; celo (*n h l*)

sangius, inis m. kri; krvotok, krvni mrtvoud: *subito sanguine ictus est* kap ga je zadela

Sārmatae, ārum prebivalci vzhodnoevropske nižave od Baltiškega morja in Visle do Volge

satio 1. nasititi, napojiti

saucius 3 ranjen, poškodovan, bolan; pijan: *v no* vinjen

Savus, i Sava

scaena, ae (*σκηνή*) gledališki oder, prizorišče

scalae, ārum (*scando*) stopnice, lestva

scando 3. stopati, gori plezati

scientia, ae znanje, vednost; znanost, veda

scītus 3 (*scisco*) pameten; čeden, lep

Scordisci, ōrum narod v gorenji Panoniji

scurrīllis, e burkast, zabavljiv

sē-cerno 3. ločiti; pas. ločiti se od česa, iznebiti se česa

sēcēssus, us (*secedo*) ločitev; samovanje, mirno življenje; samotno bivališče, letovišče

sēcrētus 3 ločen; skriven, tajen; *sēcrēto* adv. na skrivnem, na samem

secta, ae (*sequor*) pot, vedenje, ravnanje

secundārius 3 druge vrste; *panis* črn kruh

sēdes, is sedež; trajno bivališče; mesto, temelj. — *sēdīle, is* sedež, klop

sēditiōsus, i upornik, puntar

sēgnis, e mlačen; slab, bojazljiv

Seleucīa (*Seleucēa*), *ae* 1. mesto na Babilonskem; 2. v Izavriji (Ciliciji)

sella, ae sedež, stol; prenosni stol

sēmi-crūdus 3 napol sirov

senex, nis star; subst. starec. — comp. *senior, ōris* starejši, prileten; subst. starček (več ko 60 let star)

sēnio, ōnis m. (*seni*) šest, gl. *talus*

sentīna, ae nesnažna voda na ladijskem dnu, gošča, kalež; sodrga

sentio 4. čutiti, (v svojo škodo) občutiti: *arma*

sē-pōno 3. odstraniti, pregnati

septentriōnālis, e severen
sequor 3. slediti; ravnati, postopati: *quam rationem* (kako), *hunc modum* (tako). — part. *sequens, entis* sledeč, naslednji
sēricus 3 (*Seres* prebivalci vzhodnje Azije = Kitajci) serski, svilen
sērio adv. v resnici, za resnico; resno, brez šale
sermo, ōnis (po)govor, občevanje; (občevalni) jezik: *Latinus*
sērum, i pozni čas: *in serum* do poznega časa
servo 1. paziti na kaj; držati se česa: *ieiunium* postiti se
sextans, antis (*sextus*) m. šestinka (mokra mera = $^1/_6$ *dextarius* = 2 *cyathi*), kupica
Sextīlis, e (*sextus mensis*) pozneje mesec avgust
Sextus, i predimek; pl. *Sēxti*
Siciliēnsis, e in *Siculus* 3 sicilijski
simpliciter adv. prostosrčno, brez strahu
simul adv. obenem, hkrati, skupaj
simulo 1. hliniti se, delati se, kakor da: *metum* delati se, kakor da se boji, *diffidentiam* kakor da ne upa več v svojo moč
singulāris, e poedin, na samem stoječ; poseben, izreden, ni mu enakega
sī-ve, seu ali če (za *si*), ali
socius, ii drug, tovariš, deležnik, pomočnik
socrus, us (*socer*) f. tašča
solidus 3 gost, trd; čist, suh: *aurum*
soll-emnis, e vsakoleten, navaden, starodaven: *sollemne mihi est* vedno je moja navada
solum, i tla, zemlja, svet; dežela
sordes, ium f. nesnaga. — *sordeo* 2. umazan biti; malovreden zaničevan biti (*alicui*). — *sordidus* 3 umazan; podel
sors, tis žreb: *in sortem dare* staviti na žreb, izpostaviti žrebanju. — *sortior* 4. intr. žrebati; trans. najti (po božji volji): *exitum*; part. *sortītus* 3 izžreban, *sortīto* po žrebu. — *sortītio, onis* žrebanje
spargo 3. sipati; razkropiti, raznašati, razširiti
species, ēi pogled; zunanjost, zunanja lepota; dogodek, slučaj
spectāculum, i 1. sedež za gledalce; pl. tudi = gledališče, amfiteater; 2. igra, gledališka predstava; 3. ogled: *ad spectaculum* na ogled. — *specto* 1. gledati, ogledovati, občudovati kaj; gledati na kaj, namerjati (z *ut*)
speculum, i zrcalo, ogledalo. — *speculāris, e* zrcalen: *lapis* zrcalni kamen, Marijino steklo
sperno 3. zavreči, zavrniti
spes, ei up, pričakovanje: *spem facere* obljubiti, *pro spe meritorum* kakor so z ozirom na svoje zasluge pričakovali
splendidus 3 sijajen; imeniten, spoštovan
spolium, ii nav. plur. uplenjena bojna oprava; ugrabljeno blago, plen, rop. — *spolio* 1.

sleči kožo; siloma vzeti komu kaj (*aliquem re*)

spōnsa, ae (*spondeo*) zaročenka, nevesta

spongia, ae (*σπογγιά*) goba

sterno 3 trositi; na tla vreči, pobiti; potlakati: *viam*

stilus, i pisalce; spisovanje, pisava, slog

stīpendium, ii vojaška plača, mezda; vojaška služba: *facere* opravljati, služiti za vojaka; služba, delo

stips, stips denarni prispevek, dar, penez

sto 1. stati: *stat per me, ne* od mene je zavisno, kriv sem, da ne

Stōicus 3 stojiški, spadajoč k stoiškemu (Zenónovemu) modroznanstvu

stolidus 3 nespameten, bedast

stomachus, i (*στόμαχος*) želodec

strēnae, ārum novoletno darilo

strīdor, ōris (*strideo*) sikanje, brnenje

studium, ii (*studeo*) vnetost, veselje, bojevitost; znanstveno delo, učenje, znanost, veda

stupidus 3 osupel, glup, bedast

sub praep. c. acc. 1. pod; (čas) o, ob, ravno pred: *sub lucem, sub vesperum*; 2. c. abl. pod; (čas) za, o: *sub hoc* za njegove vlade

sub-icio 3. vreči pod kaj, podtekniti, podložiti, blizu česa pomekniti: *alicui rei, ignem* pod-, zanetiti; pren. spodaj (pod vrsto) postaviti (zapisati); predati, izročiti: *hastae* po dražbi prodati; part. *subiectus* 3 mejni, sosednji: *campi*

subitus 3 nenaden; *subitum, i* nepričakovan dogodek, nenaden slučaj

sublīmis, e visok; subst. *in sublime* kvišku

sub-m ... gl. pod *sum-m.*

sub-oles, is (*alo*) zarod, potomci

sub-ōrno 1. skrivaj oskrbeti; našuntati koga, najeti zoper koga (*alicui*)

sub-scrībo 3. podpisovati; (skrivaj) zapisovati

sub-sellium, ii (*sella*) klop (v gledališču, sodišču, kuriji itd.)

subter-fugio 3. skrivaj se umekniti, izogniti se: *rem*

subtīlitas, ātis (*subtilis*) tenkost, tenka poteza

sub-ūcula, ae srajca; jopica, opleček (ki so ga nosili mehkužni Rimljani pod tuniko).

sub-urbānum, i vila, gradič blizu Rima

suc-cēdo 3. stopiti pod kaj; za kom prevzeti delo, lotiti se česa; izpod rok iti, po sreči se iziti, spešiti se: *stilus*

suc-cumbo 3. leči, uleči se

sūcus, i sok, okus

suf-ficio 3. 1. trans. izvoliti na čigar mesto; 2. intr. dostajati: *non sufficere* ne moči, ne biti premožen

Sulla, ae, L. Cornelius diktator (138—78 pr. Kr.). — adj. *Sullānus* 3.

summa, ae (*summus*) skupni znesek, ves donesek, celo izkupilo; celota, skupnost: *ad summam* sploh, naposled. —

summātim adv. počrez, ob kratkem, površno
sum-mergo 3. potopiti
sum-mitto 3. skrivaj pošiljati; rasti pustiti: *capillum* (ne striči, dolge lase nositi)
sum-moneo 2. (skrivaj) koga opozarjati (na ime)
sum-moveo 2. odriniti; pregnati, nazaj zapoditi, odbijati (napad)
summus 3 najviši, največi, najvažnejši: *summa res* odločilna bitka
sūmo 3. vzeti: *arma* zgrabiti, prejeti; vzeti si, za-, použiti, obleči: *togam*; *anulum* natekniti
super praep. c. acc. 1. nad, 2. razen (= *praeter*): *super industriam*
superbus 3 ošaben, prevzeten, ohol: *re* zaradi česa; grozovit, krvoločen; *superbio* 4. prevzeten biti, ponašati se s čim: *re*
super-pōno 3. postaviti na kaj *alicui rei*)
supīnus 3 vznak (ležeč)
sup-pleo 2. po-, dopolniti
sup-plex, *icis* kleče, ponižno proseč; ponižen
sup-plico 1. ponižno prositi (*alicui*): *ture et vino* moliti in darovati kadilo in vino
supra praep. c. acc. nad, črez, več ko, razen (= *praeter*): *supra modum* črez mero, *non supra* le
suprēmus 3 najzadnji, poslednji: *suprema iudicia* v oporoki izražena mnenja
Surrentum, *i* obmorsko mesto v južni Italiji, zd. Sorrento
suspendium, *ii* obešanje (obesiti se)
sus-tineo 2. po koncu držati: pren. preživljati koga; skrbeti za koga; imeti pogum, upati se (z inf.)
sūtor, *ōris* (*suo*) črevljar (krpač)
syllaba, *ae* (*συλλαβή*) zlog, slovka
Syria, *ae* dežela med Evfratom, Arabijo, Tavrom in Sredozemskim morjem (vč. s Fenecijo, Palestino, redko z Mezopotamijo vred). — adj. *Syriacus* 3.

Tabella, *ae* (*tabula*) tablica, pismo; pisalna, voščena tablica
taciturnitas, *ātis* molčečnost
taedium, *ii* (*taedet*) pristuda, naveličba, mržnja, nejevolja
tālus, *i* gleženj; kocka. Igrali so s 4 podolgovatimi kockami, ki so bile na obeh koncih okroglaste, na drugih štirih straneh so imele štev. 1, 3, 4, 6. Najboljši met se je zval *Venus*, če so kazale vse 4 kocke različne štev., najslabši *canis*, ako so imele vse kocke štev. 1, *senio*, *onis* pa, kadar so kazale vse 4 kocke 6.
tantum adv. le, samo: *tantum quod* le toliko da, jedva, šele
Taracco, *ōnis* f. primorsko mesto v severovzhodnji Španiji
technyphion umetnikova delalnica
temere adv. brez pomisleka: *non temere* ne lahko, jedva, redko
tempero 1. (*tempus*) umeriti; prav ohladiti: *orientem*; part. *temperātus* 3 umerjen, prijeten, topel, zmernotopel: *loca*.

podnebje. — *temperāmentum, i* prava mera: *caeli* zmerno-toplo podnebje

tempto 1. napasti; preiskovati, poizvedovati, izkušati: *animos*; *condiciones* izkušati staviti

tempus, oris čas, časovne razmere, položaj: *ex tempore* na mestu, brez priprave

tendo 3. napeti; šatorsko platno razpeti: *praetorium* postaviti; hiteti, hitro jadrati ali veslati: *comminus* naravnost h komu

tenebrae, ārum tema, noč

teneo 2. držati, v roki držati; v oblasti imeti, vladati: *rem publicam*; *se tenere loco* mirno ostati kje; ob-, pridržati, vezati, imeti: *tenere legibus* ravnati s kom po zakonih, *teneor re* mika me kaj, lotim se česa; s partic. perf.: *terras obrutas tenere*; intr. *tenet opinio* je razširjeno med

tergum, i hrbet: *ad terga* na hrbtu

tero 3. mleti

terrēnus 3 iz zemlje, pozemeljski

tēstor 1. pričati; potrditi, dokazati

Themiscȳra, ae ravan in mesto v Pontu; adj. *Themiscyrius* 3

Thermōdon, ontis reka v Pontu

thōrax, ācis (θώραξ) m. prsni oklep, prsnik

Thūrii, ōrum mesto v Dolenji Italiji. — adj. *Thūrīnus* 3

thyrsus, i (θύρσος) steblo

tībiālia, ium n. (*tibia* golen) nogavice

Tībur, uris n. mesto v Laciju, zd. Tivoli

timiditas, atis boječnost, bojazljivost

tīrōcinium, ii (*tiro*) prva vojaška služba; prvi javni nastop

titulus, i napis, naslov, ime; zunanji znak, pretveza

toga, ae (*tego*) rimsko vrhnje in narodno oblačilo. Bila je navadno bela in brez obroba (*virilis*)

tolerandus 3 (= *tolerabilis*) ki se da prenašati

tollo 3. povzdigniti, povišati v časti; vzeti, odnesti: *manum de re* odmekniti, *denarios* pobrati; uničiti, pokončati, usmrtiti

Tolōsa, ae mesto v galski provinciji; adj. *Tolōsēnsis, e*

tono 1. grmeti. — *Tonans, antis* (*Iuppiter*) gromovnik

torreo 2. pražiti, pripekati

torus, i zglavje, blazina, postelj

tracto 1. vlačiti, voditi, vladati, ravnati s kom (*aliquem*): *regna* kraljevati. — *tractābilis, e* prijenljiv, upogljiv, krotek. — *tractātus, us* obravnava, razprava

tragoedia, ae (τραγῳδία) žaloigra

trā-icio 3. prepeljati; intr. prepeljati se, iti črez kaj: *nando* preplavati

tranquillus 3 miren, tih, hladnokrven: *tranquillum* (mirno) *agere*

trān-scendo 3. iti črez kaj, prekoračiti

trāns-eo, īre iti na drugo stran, tja iti, odpraviti se; mimo iti

trāns-fero, ferre nesti črez kaj, preseliti, prepeljati

trāns-igo 3. dokončati, doigrati (*mimum*)

trāns-mitto 3. prepeljati; intr. prepeljati se

Trāns-padānus 3 onkraj Pada, na levem Padovem bregu (bivajoč).

trāns-vehor 3. prepeljati se

tribūnal, ālis n. (*tribunus*) tribunal (oder, ki so na njem sedeli uradniki pri svojem poslovanju), sodni stol, sodišče

trichila, ae senčnica, paviljon

triumphus, i zmagoslavje, zmagoslavni izprevod: *per triumphum* v zmagoslavnem izprevodu, *agere* ali *deportare de aliquo* obhajati, praznovati; slavna zmaga: *deportare de Parthis* slavno premagati. — *triumphālis* 1. adj. zmagoslaven, 2. subst. zmagoslavitelj, triumfator. — *triumpho* 1. zmagoslavje obhajati

triumvirātus, us triumvirat, triumvirska služba.

tueor 2. nadzorovati, varovati

tumultuor 1. hrumeti; upirati se, puntati se; subst. *tumultuans, antis* upornež, puntar

tumulus, i holm; gomila, grob, nagrobni spominek

tunica, ae tunika, volneno spodnje oblačilo brez rokavov, ki je segalo do kolen (rimsko domače oblačilo). — *tunicātus* 3 v spodnjem oblačilu, v tuniko oblečen

turba, ae nemir, hrup, šunder; drhal, truma, množica

turmātim adv. (*turma*) v škadronih

tūtēla, ae (*tueor*) varstvo, oskrbništvo; stroški za preživljanje

tūtor 1. ščititi, braniti. — *tutātor, ōris* varih, skrbnik.

Ultrā 1. adv. dalje, več; 2. praep. c. acc. onkraj, črez, dalje ko: *ultra primam lucem* do belega dne, *ultra fidem* neverjetno, izredno

umbo, ōnis ščitna grba

uncia, ae 1. = 1/12 asa. 2. (kot utež) uncija = 27·3 gr

unde adv. rel. odkoder; zato

ungo in *unguo* 3. maziliti z mazilom ali dišečim oljem

ūnitas, ātis enota, celota

ūniversus 3 ves, vesoljni: *in universum* splošno, vobče

urgeo 2. stiskati, mučiti: *fames*

urna, ae vrč, pepelnik

ūro 3. žgati; skeleti, mučiti

usque 1. adv. venomer; 2. s praep. *ad* tja do, do; pri mestnih imenih *usque Ravennam* ali *Ravennam usque* tja v Raveno

ūsūrpo 1. lastiti si, prisvajati si

ūsus, us raba, poraba, užitek, naslada: *vini* uživanje, pitje; pl. č. vsakdanja raba ali potreba; porabnost, korist, prid: *in usum populi*; občevanje: *in usu habere aliquem* občevati s kom

ut in *uti* adv. kakor; *ut — sic* (*ita*) kakor — tako, četudi (čeprav) — vendar, sicer — pa (toda)

uxōrius 3 soprogin

Vaco 1. prazen biti; *vacare alicui rei* pečati se s čim

valeo 2. močan biti, premoči, vpliv, veljavo imeti: *nihil valet* nič ne pomaga, brez uspeha je; zdrav biti: *vale!* (pri slovesu) zdravstvuj; zdrav ostani! *valēre dicere* slovo jemati, poslavljati se

Valerius M. Mesalla (64 pr. Kr. do 9 po Kr.) izvrsten govornik, učenjak in vojskovodja

vāllāris, e (*vallum*) okopni: *corona* okopni venec

Vandali, ōrum germanski narod, za markomanske vojne bivajoč od Krkonošev do Donave

varius 3 mnogovrsten; nedognan, neodločen, negotov: *victoria.* — *vario* 1. trans. raznovrstno narediti, preminjati; intr. izpreminjati se, menjavati se (zdaj se hujša, zdaj odlega)

Vārus P. Quintilius, ki ga je Armin premagal v Tevtoburškem lesu l. 9. po Kr. — adj. *Vāriānus* 3

vātes, is m. f. vedež, vedeževalec (-valka)

vectīgālis, e davku podvržen, davčen, roboten

vehementer adv. silno, odločno

vel adv. celó, še celó, tudi, tudi le

vēlāmentum, i (*velo*) zagrinjalo, odeja, oblačilo

Velitrae, ārum mesto v južnem Laciju

vēnātio, ōnis (*venor*) lov; zverinska gonja; boj z zvermi

vēnditio, ōnis prodaja, dražba: *habere* razprodajati (po dražbi)

venēficium, ii otrovanje, zavdaja

venerābilis, e častivreden, častitljiv

Venetia, ae 1. Venecija, galska provincija; 2. Benečansko (med Padom in Istro)

venia, ae milost, odpuščanje, pomiloščenje: *dare* pomilostiti koga, odpustiti komu, *impetrare* pomilostiti se

ventilo 1. (*ventus*) pahljati komu hlad

venus, eris f = *venustas, ātis* milina, dražest. — *Venus, eris* 1. boginja, 2. gl. *talus!*

verbum, i beseda: *ad verbum* od besede do besede, dobesedno

vēro gl. *verus*

verto 3. obrniti, izpremeniti: *in melius* obrniti na boljše = smatrati za srečen naključek, *in iocum* imeti za šalo, šaliti se s čim, *in fugam verti* spustiti se v beg, bežati; prevesti, preložiti

vērus 3 resničen, prav: *victoria* popolna. — adv. 1. *vēre* v resnici, resnično. — 2. *vēro* in *vērum* v resnici pa, toda, vendar, pa. — *vēritās, ātis* resnica, nepristranost: *parum integrā veritate* ne dovolj nepristranski, preveč pristranski

vesperi zvečer

vestīgium, ii sled, stopinja, pot; mesto, stališče

via, ae cesta pot; ulica, cesta; pot, hoja. — *viāticum, i* popotnica; prihranjeni denar

vīcātim adv. (*vicus*) od ulice do ulice, po ulicah

vicis (gen.), *vicem, vice* 1. menjava, vrstitev: *in vicem* = *vicissim* izmenoma, zdaj eden (ena), zdaj drugi (druge); nasproti pak. 2. usoda

vīcus, i selo, vas; ulica, mestni del, soseska, sohišje

vigil, is čuvaj, stražnik; pl. ponočni redarji

vigilantia, ae bedenje; vstajanje

vinco 3. zmagati; (dobiček) dobiti

vīnōsus 3 poln vina; vinskokisel

violentus (adv. *violenter*) 3 silen; vihrav, vročekrven

vir, i mož, junak; pl. = *homines* ljudje, prebivalci; zakonski mož

viridis, e zelen, svež, presen

vīsus, us vid, pogled, oči

vitium, ii napaka, hiba, nedostatek, pomanjkljivost, neugodnost; pregreha, hudobija

vitricus, i očim

vive! (pri slovesu) Bog te obvaruj! Zdrav (zdrava) ostani!

vix-dum adv. komaj da, pravkar, jedva

vōci-feror 1. glasno klicati, kričati

voco 1. klicati; pozivati, vabiti; pripravljati v kaj: *in periculum vocor* preti mi nevarnost. — *vocābulum, i* ime. — *vocātor, ōris* vabilec, vabnik (ki vabi goste na obed)

volūmen, inis (*volvo*) zvitek, knjiga, spis (tudi plur.); zvezek, del

vulgāris, e kar je (ima) preprosti človek, navaden

vulnus, eris rana; poraz, škoda, izguba.

Xystus, i (ξυστός) pri Rimljanih: s hišo ali gradičem zvezan vrtni nasad, cvetličnjak, gredina (s cvetlicami zasajena) v pritličju, šetališče.

Univerzitetna knjižnica Maribor
S
21139/2-II
020410799
COBISS 0